

Skolgång hos barn och unga placerade i samhällsvård

En registerstudie av födda 1999–2017, placerade till och med 2024

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. På begäran kan vi ta fram publikationen i ett alternativt format för personer med funktionsnedsättning. Skicka frågor om alternativa format till alternativaformat@socialstyrelsen.se.

Artikelnummer: 2026-3-10121

Publicerad: www.socialstyrelsen.se, maj 2026

Förord

Socialstyrelsen har genomfört en kartläggning av skolgången hos barn och unga placerade i samhällsvård. Resultaten baseras på samkörning av registerdata från Socialstyrelsen och Skolverket/SCB med folkbokförda personer födda 1999–2007 som mellan 2014–2024 var minst sju år gamla. Syftet med kartläggningen är att öka kunskaperna om skolgången för barn och unga som är placerade i samhällsvård.

Arbetet är ett delprojekt under regeringsuppdraget att stärka förutsättningarna för placerade barn och ungas tillgång till hälso- och sjukvård, tandvård och obruten skolgång (S2020/05537, S2022/03076, S2023/03257 (delvis)).

Rapporten riktar sig främst till beslutsfattare och professionen inom socialtjänsten och andra aktörer, exempelvis inom skolväsendet, som ansvarar för eller arbetar med skolgången hos barn och unga i samhällsvård. Den riktar sig också till andra aktörer som arbetar med att utveckla den sociala barn- och ungdomsvården.

Statistikern Sara Grillhammar har varit projektledare och Anastasia Nyman ansvarig enhetschef. Utredarna Karin Bergström, Eva Agåker, Daniel Allinger och Johanna Garefelt har ingått i projektgruppen.

Björn Eriksson
Generaldirektör
Socialstyrelsen

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	6
Samband mellan placeringsformer och sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet.....	7
Samband mellan att ha varit placerad i annan kommun och sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet.....	7
Starkast samband mellan tid i svenska skolsystemet och sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet	8
Särskilt stöd i grundskolan till barn placerade i samhällsvård.....	8
Resultat från gymnasiet	9
Identifierade behov och framåtblick.....	9
Bakgrund.....	10
Tidigare kunskaper om särskilt stöd	11
Ansvarsfördelning gällande barn och unga i samhällsvård	12
Familjehem.....	12
Jourhem	12
Hem för vård eller boende (HVB).....	12
SiS särskilda ungdomshem.....	13
Stödboende.....	13
Skolplikt och åtgärdsprogram.....	13
Kommunernas ansvar för utbildning för barn och unga i samhällsvård	14
Socialtjänstens ansvar för skolgång under placering utifrån vårdform..	16
Kort om kartläggningen	18
Uppgifter från SiS skolenheter saknas.....	18
Om populationen	19
Behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder	21
Placerade har lägst resultat.....	22
Låg andel med gymnasiebehörighet oavsett placeringsform	23
Gymnasiebehörighet vanligare bland dem som placeras i sin egen kommun	25
Jämförelse av placeringsform och kommun med hänsyn till kön och tid i svenska skolsystemet	27
Slutbetyg från gymnasiet	30
38 procent av placerade hade en examen enligt slutbetyg i gymnasiet.	30

Hög frånvaro vanligare bland elever som varit placerade i samhällsvård	32
Särskilt stöd i grundskolan.....	34
Vanligare med särskilt stöd bland placerade.....	34
Antal år med och kontinuiteten i särskilt stöd	37
Statistik om olika stödåtgärder	38
Ger särskilt stöd bättre skolresultat?	40
Diskussion, analys.....	45
Väntade resultat om sambandet mellan placeringsform och att sakna gymnasiebehörighet	45
Samband mellan att ha varit placerad i annan kommun och sannolikheten att sakna gymnasiebehörighet	46
Särskilda riskgrupper bland placerade barn.....	47
Ett särskilt stöd med särskild utvecklingspotential.....	48
En välkänd problematik som kräver fler åtgärder	49
Slutsatser	50
Referenser.....	51
Bilaga 1. Studiepopulation.....	52
Födelsekohorter	52
Tabeller över studiepopulationerna	53
Bilaga 2. Data och bearbetning.....	61
Register	61
Redovisningsgrupper	62
Bilaga 3. Statistisk metod	65
Bilaga 3.1 Fler multivariata regressionsmodeller	66
Bilaga 4. Tabeller och figurer	68
Gymnasiebehörighet vid 17 års ålder	68
Slutbetyg från gymnasiet.....	71
Särskilt stöd i grundskolan	71

Sammanfattning

Denna kartläggning är ett delprojekt inom regeringsuppdraget att stärka förutsättningarna för placerade barn och ungas tillgång till hälso- och sjukvård, tandvård samt en obruten skolgång (S2020/05537, S2022/03076, S2023/03257 (delvis)). Utgångspunkten i uppdraget är att vidta kunskapshöjande insatser till huvudmän och yrkesverksamma i den sociala barn- och ungdomsvården, hälso- och sjukvården samt tandvården för att tillförsäkra placerade barn och unga en god hälsa, munhälsa samt obruten skolgång.

Syftet med kartläggningen har varit att öka kunskaperna om placerade barn och ungas skolgång. Med kartläggningen ville vi besvara om det fanns skillnader i skolresultat per placeringsform, om barnet varit placerad inom den ansvariga kommunen eller inte, och om barn i samhällsvård fått särskilt stöd under grundskolan, och om det fungerat. Kartläggningen baseras på individuppgifter från registerdata hos Socialstyrelsen och Statistiska Centralbyrån.

Det är sedan tidigare känt att barn som varit placerade i samhällsvård enligt socialtjänstlagen (2025:400), SoL, eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, har högre risk för låga eller inga betyg från grundskolan och därmed saknar behörighet till gymnasiet, än andra jämnåriga som inte varit placerade. Att ha slutfört grundskola och gymnasieskola stärker drastiskt förutsättningarna för att etablera sig på arbetsmarknaden, ger möjligheter att välja yrkesinriktning och att i övrigt vara aktiv i samhällslivet. Sådana faktorer som vi vet är viktiga för den enskildes välbefinnande och motverka ohälsa.

Skolhuvudman och socialnämnd har ett gemensamt ansvar över placerade barns utbildning. Det är skolans ansvar att se till att alla elever har lika tillgång till utbildning och att utbildningen anpassas efter individens behov.¹ Socialnämnden ska arbeta för att barn som placeras utanför hemmet får bra uppväxtförhållanden, där ibland specificeras lämplig utbildning.²

Rapporten riktar sig främst till beslutsfattare och professionen inom socialtjänsten och andra aktörer, exempelvis inom skolväsendet, som ansvarar för eller arbetar med skolgången hos barn och unga i samhällsvård. Den riktar sig också till andra aktörer som arbetar med att utveckla den sociala barn- och ungdomsvården.

¹ 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

² 22 kap. 8 § SoL

Samband mellan placeringsformer och sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet

Knappt hälften av de barn som varit placerade hade behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder. Kartläggningens resultat visade att bland de barn som varit placerade i samhällsvård t.o.m. 17 års ålder hade gymnasiebehörighet i lägre utsträckning än barn som haft kortare tid i skolsystemet (invandrat under låg- och mellanstadiet) och inte varit placerade i samhällsvård.

Bland de som varit placerade i samhällsvård sågs samband mellan placeringsform och sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet. Med hänsyn tagen till kön, invandringsålder (tid i svenska skolsystemet) och kommun tyder resultaten på en förhöjd sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet bland de som varit placerade på institution, Hem för vård eller boende (HVB) inklusive Statens institutionsstyrelses (SiS) särskilda ungdomshem, jämfört med andra som varit placerade men inte på institution. Att ha varit placerad i familjehem (inklusive nätverkshem och jourhem) visade en minskad sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet, jämfört med att inte ha varit placerad i familjehem. Effekten för att ha varit placerade inom både familjehem och institution ökade sannolikheten att sakna behörighet ungefär lika mycket som den minskade för de som varit placerad i familjehem.

Bland 17-åringar i studiepopulationen hade endast 22 procent av pojkarna och 19 procent av flickorna som varit placerade på SiS särskilda ungdomshem behörighet till gymnasiet. Motsvarande andelar bland de som varit placerade på HVB var 40 och 43 procent, och i familjehem (inklusive nätverkshem och jourhem) drygt hälften (mellan 50–57 procent). Notera dock att SiS skolenheter inte rapporterar till de register vars uppgifter ligger till grund för kartläggningen, vilket ger högre osäkerhet i statistiken för gruppen som varit placerade på SiS särskilda ungdomshem.

Samband mellan att ha varit placerad i annan kommun och sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet

Med hänsyn tagen till kön, invandringsålder och placeringsform tyder resultaten på ett samband mellan att ha varit placerad i *annan kommun* än den kommun inom socialtjänsten som var ansvarig för placeringen (även proxy för att barnet behövt byta kommun i samband med placering) och sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder.

Resultaten visade att för de som varit placerade i annan kommun fanns en högre sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet, jämfört med att placerats inom den ansvariga kommunen (*egna kommunen*).

Bland de som varit placerade inom den egna kommunen hade 56 procent av pojkarna och 55 procent av flickorna behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder, jämfört med 40 respektive 50 procent bland de som placerades i en annan kommun.

Starkast samband mellan tid i svenska skolsystemet och sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet

När sambandet mellan placeringsform samt kommun och sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet undersöktes så gjordes detta kontrollerat för kön och tid i svenska skolsystemet (kategorisering av invandringsålder). Starkast av sambanden med sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet var tid i det svenska skolsystemet. Att ha invandrat till Sverige efter sju, respektive tolv års ålder visade en högre sannolikhet att sakna gymnasiebehörighet, i jämförelse med att vara född i eller invandrat till Sverige innan sju års ålder (skolstart).

Särskilt stöd i grundskolan till barn placerade i samhällsvård

Det var vanligare bland barn som varit placerade i samhällsvård att ha särskilt stöd i grundskolan (stöd utöver anpassningar i den ordinarie undervisningen) för att uppnå kursmålen, än jämnåriga ej placerade. Läsåret 2023/2024 hade 29 procent av pojkarna och 23 procent av flickorna som var placerade under läsåret särskilt stöd i högstadiet, jämfört med 8 respektive 6 procent bland ej placerade under läsåret. Den vanligaste av de stödåtgärder som ingått i kartläggningen bland högstadiel elever med särskilt stöd var anpassad studiegång. Bland de som var placerade under läsåret 2023/2024 och hade haft särskilt stöd hade drygt hälften (53 procent) anpassad studiegång.

Resultaten visade att betygen i kärnämnen oftast inte höjts från underkänt (F) i årskurs 6 till godkänt (minst E) i årskurs 9, trots särskilt stöd någon gång under högstadiet. Av de som varit placerade någon gång fram till och med 17 års ålder och som hade fått särskilt stöd under läsåren 14/15–23/24 var det bara 31 procent som hade behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder.

Resultat från gymnasiet

Kartläggningen visade att det var vanligare med streck i betyg (som oftast beror på att eleven har så frånvaro att läraren saknar underlag för bedömning) enligt slutbetyget från gymnasiet bland 19–25-åringar som varit placerade i samhällsvård någon gång under uppväxten. Bland de som varit placerade någon gång hade 10 procent minst ett streck i slutbetyget från gymnasiet, jämfört med 3 procent hos de som inte varit placerade.

Bland 19–25 åringar som varit placerade i samhällsvård någon gång under uppväxten var det bara 38 procent som hade en gymnasieexamen, enligt slutbetygen från gymnasiet. Motsvarande andel bland jämnåriga som inte varit placerade var 82 procent.

Identifierade behov och framåtblick

Sammantaget visar kartläggningens resultat att särskilt stöd genom åtgärdsprogram inte verkar vara tillräckligt för att fler barn som varit placerade i samhällsvård ska lämna grundskolan med behörighet till gymnasiet, och därmed också få godare framtidsutsikter. Socialstyrelsen ser behov av både förbättrade insatser från och samverkan mellan socialtjänst och skola i frågan om skolgången för barn och unga i samhällsvård.

Socialstyrelsen vill framhålla vikten av att socialtjänsten lever upp till sitt ansvar att arbeta för barnets skolgång före, under och efter placering i samhällsvård. Uppföljning av det egna arbetet i kommunerna är viktig för utvecklingen inom området. Genom att kommunerna systematiskt dokumenterar och granskar hur skolgången följs upp och vilka insatser som fungerar eller inte, skapas lokal grund för en kunskapsbaserad socialtjänst.

Socialstyrelsen ser behov av att följa upp våra egna stödprodukter kopplade till socialtjänstens arbete med skolgången hos barn och unga i samhällsvård. Vi ser också ett behov av att fortsätta kartläggningsarbetet med vilka skolstödande insatser som ges i kommunerna och identifiera vilka insatser som fungerar och kan leda till att fler lämnar grundskolan med behörighet till gymnasiet.

Bakgrund

Fem procent av alla barn och unga har varit placerade i samhällsvård enligt SoL eller LVU någon gång under sin uppväxt (0–20 år). Under ett givet år är det ungefär en procent av alla barn och unga som någon gång är placerade [1]. Den vanligaste placeringsformen är familjehem (inklusive jourhem och nätverkshem).

Det finns flertalet tidigare studier och statistiska redovisningar som visar att en anmärkningsvärt lägre andel barn som varit placerade i samhällsvård har behörighet till gymnasiet, i jämförelse med andra jämnåriga. [2-4]. Tidigare studier visar också att placerade har sämre betyg och lägre utbildningsnivå [1, 2, 5] och sämre arbetsmarknadsetablering [5] än andra jämnåriga, samt att det finns ett samband mellan låga skolresultat och framtida psykosociala problem [2, 6, 7]. Inte ens hälften av 17-åringar som någon gång varit placerade i samhällsvård har behörighet till gymnasiet [4].

Denna kartläggning är gjord inom regeringsuppdraget att stärka förutsättningarna för placerade barn och ungas tillgång till hälso- och sjukvård, tandvård och obruten skolgång.³ Utgångspunkten i uppdraget är att vidta kunskapshöjande insatser till huvudmän och yrkesverksamma i den sociala barn- och ungdomsvården, hälso- och sjukvården samt tandvården för att tillförsäkra placerade barn och unga en god hälsa, munhälsa samt obruten skolgång. Inom ramen för samma uppdrag har Socialstyrelsen tidigare publicerat rapporten Instabilitet bland barn och unga placerade i heldygnsvård enligt SoL och LVU. Där visades bland annat att barn och unga som varit placerade i samhällsvård flyttar oftare än andra jämnåriga som inte varit placerade, även när de inte är i samhällsvård [1]. Resultaten visade också att placerade på institution hade högre risk att ha låga eller inga betyg i årskurs 9 än familjehemsplacerade samt att det fanns ett samband mellan flera placeringstillfällen och låga betyg, avsaknad av gymnasiebehörighet och att sakna gymnasieutbildning.

Från resultaten av rapporten om instabilitet väcktes ytterligare frågor om placerade barn och ungas skolgång, som delvis bidragit till denna kartläggnings frågeställningar. Finns det mönster kring skolresultat beroende på placeringsformer och om barnet placeras inom samma kommun som är ansvarig för placeringen eller i en annan kommun? Och vilka insatser ges för att stödja skolgången hos barn och unga i samhällsvård?

I detta delprojekt fokuseras det på de stödinsatser som kan följas med individuppgifter från nationella register. Det finns register med uppgifter om åtgärdsprogram i grundskolan, en insats som regleras i skollagen (2010:800) och innebär att elever i som riskerar att inte klara kursmålen trots extra

³ Regeringsbeslut S2020/05537, S2022/03076, S2023/03257 (delvis)

anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska få ytterligare insatser i form av särskilt stöd för att klara kursmålen.⁴

Syftet med kartläggningen var att öka kunskaperna om placerade barn och ungas skolgång och de huvudsakliga frågeställningarna var:

1. Finns det skillnader i skolresultaten från grundskolan bland barn och unga som varit placerade i samhällsvård per placeringsformer?
2. Finns det skillnader i skolresultaten från grundskolan kopplat till om barnet placerats inom den placerande kommunen eller i en annan kommun?
3. I vilken utsträckning nås elever i grundskolan som är placerade i samhällsvård av särskilt stöd i grundskolan? Och förbättrar stödet skolresultaten?

Tidigare kunskaper om särskilt stöd

I en rapport från 2024 där Skolinspektionen granskade skolornas arbete med extra Anpassningar och särskilt stöd (för alla elever) påvisades brister i struktur och tillvägagångssättet i arbetet med särskilt stöd [8]. De konstaterade då också bristande kännedom om föreskrifter och förståelse för arbetet med stödinsatser bland de granskade skolorna. Skolinspektionen har också granskat garantin för tidiga insatser (till alla elever). Trots att en av intentionerna med reformen var att fler yngre elever skulle få det stöd de har behov av i rätt tid, så fick eleverna stöd i ungefär samma utsträckning som innan reformen [9].

I Skolverkets analys av elever som gått ut årskurs 9 utan gymnasiebehörighet visades bland annat att bland eleverna som gick ut årskurs 9 med F i matematik hade 40 procent ändå haft särskilt stöd i nionde klass och 60 procent hade haft särskilt stöd någon gång under grundskolan, vanligast under ett läsår [10].

I ett delbetänkande om förbättrat stöd i skolan inom SOU (2025:44) föreslog utredningen bland annat ändringar i skollagen som syftar till att elever i behov av stöd ska få det mer skyndsamt, samt att det i lagen ska tydliggöras vem som ska göra anmälan om utredning av särskilt stöd till rektorn.⁵ I delbetänkandet konstaterades också att en hög andel elever som fått särskilt stöd inte uppnår måluppfyllelsen indikerar att stödet inte är tillräckligt träffsäkert.

⁴ 3 kap. 7 § skollagen.

⁵ Förbättrat stöd i skolan. Delbetänkande av Utredningen om En förbättrad elevhälsa. 2025. ISBN 978-91-525-1226-5.

Ansvarsfördelning gällande barn och unga i samhällsvård

I denna rapport avser placering i samhällsvård heldygnsvård som ges enligt SoL,⁶ eller LVU. Med barn avses personer upp till 18 år och med unga avses personer mellan 18–20 år.

Nedan ges en kort introduktion till de placeringsformer som redovisas i kartläggningen, utöver den totala gruppen placerade i samhällsvård. Placeringsformen skyddat boende ingår inte i denna kartläggning. Anledningen är att lagen om placering av barn i skyddat boende (2024:79) trädde i kraft 2024. Kravet på att socialnämnderna ska rapportera statistik om placeringsformen skyddat boende gäller först från och med statistikåret 2025.⁷

Familjehem

Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård, omsorg och uppfostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt.⁸ Detta hem kan bestå av närstående till barnet och kallas då för nätverkshem.

Jourhem

Ett jourhem är ett enskilt hem som vid upprepade tillfällen tar emot barn och unga för tillfällig vård och fostran. Ett barn får vårdas i ett jourhem i högst två månader efter det att socialnämnden har avslutat en utredning av om nämnden behöver ingripa till barnets skydd eller stöd. Om det finns särskilda skäl, får barnet vårdas längre i jourhemmet.⁹

Hem för vård eller boende (HVB)

Begreppet Hem för vård eller boende (HVB) är beteckningen för en rad olika slags institutioner som arbetar på uppdrag av socialtjänsten. De varierar med avseende på driftsform, målgrupp, arbetsmetoder och rättsliga

⁶ Individer i denna kartläggning placerades dock enligt den tidigare socialtjänstlagen (2001:453) då den nya socialtjänstlagen (2025:400) trädde i kraft först efter att placeringarna genomförts.

⁷ Socialstyrelsen har beslutat om ändringar i myndighetens föreskrifter (HSLF-FS 2016:3) om socialnämndernas skyldighet att lämna statistiska uppgifter om insatser för barn och unga (HSLF-FS 2024:23). Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2025 och ska tillämpas första gången vid den inrapportering som ska ske senast den 1 februari 2026 samt avse uppgifter under kalenderåret 2025. Se [Ändrade föreskrifter om uppgiftsskyldighet till Registret över insatser till barn och unga - Socialstyrelsen](#). Hämtat 13/10 2025.

⁸ 9 kap. 2 § SoL.

⁹ 22 kap. 4 § SoL.

ramar [11]. HVB tar emot barn och unga för vård eller behandling i förening med boende. De drivs av offentliga eller privata aktörer med personal på plats. HVB kan drivas av i kommunal regi genom socialtjänst men även av privat aktör och kräver då tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för. 10

SiS särskilda ungdomshem

För den som på någon grund som anges i 3 § LVU behöver stå under särskilt noggrann tillsyn finns det särskilda ungdomshem. Behovet av sådana hem ska tillgodoses av staten genom SiS. Men även barn som beretts vård enligt 2 § LVU, barn och unga som ska genomgå sluten ungdomsvård eller som vårdas enligt SoL kan vara inskrivna där [12].

Stödboende

Med stödboende avses en verksamhet inom socialtjänsten som tar emot barn och unga i åldern 16–20 år i ett eget boende med individanpassat stöd.¹¹ I jämförelse med HVB så är stödboende avsett för barn och unga med mindre omfattande vårdbehov. Placering i stödboende kan vara en insats efter placering, men även ske utan annan föregående placering, i syfte att stödja och vägleda den unge in i ett självständigt liv.¹² Liksom HVB kan stödboende bedrivas av en kommun genom socialtjänsten, men även av privat aktör och kräver då tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för.

Skolplikt och åtgärdsprogram

Enligt skollagen (2010:800) har barn som är bosatta i Sverige skolplikt och rätt till utbildning på lika villkor.¹³ Alla elever ska ges den ledning och stimulans i lärande och personlig utveckling för att kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹⁴

Om det befaras att en elev inte uppfyller kunskapskriterierna ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.¹⁵ Befaras det att eleven inte uppfyller kunskapskriterierna trots extra anpassningar, ska en anmälan göras till rektor.¹⁶ Visar utredningen att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven få

¹⁰ 9 kap. 4 § SoL.

¹¹ 9 kap. 3 § SoL.

¹² Prop. 2015/16:43 s. 36 f.

¹³ 1 kap. 9 § och 7 kap. 2 § skollagen.

¹⁴ 3 kap. 2 § skollagen.

¹⁵ 3 kap. 5 § skollagen.

¹⁶ 3 kap. 7 § skollagen.

det. Då ska ett åtgärdsprogram utarbetas, vilket beslutas av rektor.¹⁷ Särskilt stöd ska ges så att eleven har möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.¹⁸

Exempel på särskilt stöd inom åtgärdsprogram i grundskolan är särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång, som beskrivs i faktaruta 1 nedan. Det finns fler former av särskilt stöd som ges inom åtgärdsprogrammen än de som redovisas nedan, men det är bara dessa som det finns registeruppgifter över och som ingår i denna kartläggning.

Faktaruta 1. Särskilda stödåtgärder

- **Särskild undervisningsgrupp** innebär att eleven har annan undervisningsgrupp än den som eleven normalt hör till.¹⁹ Särskild undervisningsgrupp och **enskild undervisning** ska användas som lösning först när alternativet att gå kvar i den ordinarie gruppen har prövats. Beslutet bör inte omfatta fler ämnen eller längre tidsperiod än nödvändigt.²⁰
- **Anpassad studiegång** innebär avvikelser från timplan, ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. En förutsättning är att annat särskilt stöd inte kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar.²¹ Anpassad skolgång kan innebära fokus på färre ämnen och att eleven får godkänt i dem. Det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan behörighet till gymnasiet och därför måste möjligheten till anpassad skolgång användas med stor försiktighet.²²

Kommunernas ansvar för utbildning för barn och unga i samhällsvård

Även barn som är placerade i heldygnsvård ska få det stöd de står i behov av från skolorna, detta framgår av så väl socialtjänstlag som skollag.

När ett barn eller en ung person byter skola är den skolan som barnet eller den unge lämnar skyldig att lämna över uppgifter om eleven till den nya skolan. De uppgifter som ska överlämnas är sådana uppgifter som behövs för att underlätta övergången till den nya skolan.²³

¹⁷ 3 kap. 9 § skollagen.

¹⁸ 3 kap. 10 § skollagen.

¹⁹ 3 kap. 11 § skollagen.

²⁰ Se [Extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram - Skolverket](#) hämtat 2025-09-12.

²¹ 3 kap. 12 § skollagen.

²² Se [Extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram - Skolverket](#) hämtat 2025-09-12.

²³ Se 3 kap. 4 b och 12 j §§ skollagen.

Av SoL framgår att socialnämnden ska arbeta för att de barn och unga som placeras i samhällsvård får växa upp under trygga och goda förhållanden. Bland annat ska socialnämnden arbeta för att barn som vårdas utanför det egna hemmet får lämplig utbildning,²⁴ och ska i uppföljningen av vården särskilt uppmärksamma bland annat skolgången.²⁵

För att ge placerade barn och unga en kontinuerlig skolgång, när placeringen innebär ett skolbyte, har Socialstyrelsen, Skolverket och SPSM (Specialpedagogisk skolmyndigheten) tagit fram ett stöd för skolans och socialtjänstens samverkan, SAMS.²⁶

Placering i en annan kommun

Enligt regeringsformen och skollagen har alla barn, även placerade barn, som omfattas av den allmänna skolplikten, rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning i allmän skola.²⁷ Den som är huvudman för en skola ansvarar för att utbildning genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen samt tillhörande författningar.²⁸ Kommunen är som huvudregel huvudman för skolan men den kan också bedrivas av andra aktörer.²⁹

Den kommun som barnet är folkbokförd i är skyldig att tillhandahålla en plats i skolan för alla barn i kommunen som har rätt till utbildning och som inte fullgör sin skolgång på annat sätt. Så länge ett barn som blir placerat av socialtjänsten bor kvar i kommunen kan det finnas förutsättningar för det att fortsätta sin skolgång vid samma skola som tidigare, alternativt arrangera en omplacering av skoltillhörighet inom kommunen enligt kommunens egen beslutsordning.

När ett barn eller en ungdom byter kommun i samband med placering blir övergången mellan kommuner blir viktigt för en sammanhållen skolgång. Ansvar för barnet eller den unges fortsatta stöd eller hjälpinsatser ligger fortsatt hos den kommun som fattat beslutet om placering i en annan kommun.³⁰ Om ett barn i samband med placering byter kommun får hemkommunen komma överens med en annan kommun om att den kommunen i sin förskoleklass eller grundskola ska ta emot elever vars utbildning hemkommunen ansvarar för.³¹ För dessa barn tillfaller det den socialtjänst som fattar beslut om placering att uppmärksamma och agera för att en överenskommelse görs mellan kommunerna om barnets skolgång. När

²⁴ 22 kap. 8 § SoL.

²⁵ 22 kap. 11 § SoL, samt 13 a § LVU.

²⁶ Se SAMS [SAMS – Samverkan för placerade barn och ungas kontinuerliga skolgång - Socialstyrelsen](#), hämtat 2026-02-10.

²⁷ 2 kap. 18 § regeringsformen och 7 kap. 3 § skollagen.

²⁸ 2 kap. 8 § skollagen.

²⁹ Jfr. 2 kap. skollagen.

³⁰ prop 2024/25:89 s. 524–526.

³¹ Se 9 kap. 13 §, 10 kap. 25 § och 11 kap. 25 §, 16 kap. 43 § och 19 kap. 35 § skollagen.

ett barn eller en ung person byter skola på grund av placering behöver socialtjänsten vara aktiv i skolbytet.

Vid placeringar, till exempel i jourhem, skyddat boende, HVB (inklusive SiS) i en annan kommun, har i normalfallet inte barnets eller den unges folkbokföring ändrats. Därför har det inte heller skett något byte av hemkommun i den mening som avses i skollagen vid dessa former av placeringar. När ett barn eller en ung person byter skola på grund av placering i samhällsvård sker ofta skolbytet med kortare framförhållning än när andra barn eller unga byter skola. Socialtjänsten kan många gånger vara den enda aktör, förutom barnet eller den unge och vårdnadshavarna, som känner till att skolbytet kommer att ske.

Socialtjänstens ansvar för skolgång under placering utifrån vårdform

Socialtjänsten ska arbeta för att de barn som vårdas i ett familjehem, jourhem, annat enskilt hem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende får bra uppväxtförhållanden, vilket inkluderar lämplig utbildning.³² I samband med placering i HVB, stödboende eller familjehem ska en vårdplan och en genomförandeplan upprättas. Vårdplanen beskriver målet med vården och vilka insatser som behövs, medan genomförandeplanen konkretiserar hur, när och av vem insatserna ska genomföras. Dessa planer ska bland annat omfatta planering kring barnet eller den unges skolgång. Genomförandeplanen ska även omfatta åtgärder som andra huvudmän ansvarar för, såsom skolgång. Vid jourhemsplacering eller tillfällig placering i annat enskilt hem finns inget lagkrav på vård- eller genomförandeplan, men sådana planer kan ändå vara motiverade beroende på omständigheterna [11].

I genomförandeplanen ska det framgå vilka åtgärder som planeras för att barnet eller den unge ska få en lämplig utbildning.³³ Åtgärder kan innebära kartläggning av skolsituationen, informationsöverföring mellan skolor, samverkan med elevhälsa samt säkerställande av nödvändigt stöd både i skolan och i hemmet, exempelvis läxhjälp. Även kontakter mellan skola, vårdnadshavare, boende och socialtjänst kan framgå av planen.

Både vårdplan och genomförandeplan är grund för uppföljningen av vården. Uppföljningen ska alltid omfatta barnets skolgång, oavsett skolform. Den kan inkludera både skolans och hemmets eller boendets stöd samt barnets behov av motivation, bekräftelse och praktisk hjälp. Ansvarsfördelningen för skolkontakter framgår vanligtvis av genomförandeplanen, där

³² 22 kap. 8 § SoL.

³³ 7 kap. 3 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård eller boende.

familjehem eller boendepersonal oftast har den dagliga kontakten med skolan, medan socialtjänsten kan delta vid behov. Inför uppföljningsmöten är det viktigt att ha aktuell information om barnets skolresultat, och vid svårigheter i skolgången kan lärare och annan skolpersonal medverka [11].

Socialstyrelsen ger även genom Barns behov i centrum (BBIC), stöd till socialtjänsten i hur bland annat vårdplaner och genomförandeplaner kan vara utformade [13]. BBIC dokumentationsstöd ger stöd för att strukturera informationen. BBIC baseras på socialtjänstens regelverk och på aktuell forskning om barn och unga och ger stöd för arbetet genom hela processen, från det att ett barn aktualiseras till dess att en insats är avslutad.

Inför att vården ska avslutas ska socialtjänsten planera och agera för att underlätta för barnet eller den unge att återvända hem eller flytta till ett eget boende [11]. Enligt Socialstyrelsens allmänna råd bör genomförandeplanen i god tid innan vården upphör kompletteras med uppgifter om hur barnet eller den unge ska förberedas för tiden efter att placeringen i familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende har avslutats.³⁴ Behovet av stöd inför utslussningen kan se olika ut och utbudet av insatser skiljer sig åt mellan kommunerna.

Ett barn eller en elev som vistas i ett HVB har enligt skollagen rätt att tas emot i en förskoleklass, grundskola eller anpassad grundskola i den kommun där HVB-hemmet ligger.³⁵ Vid en placering på HVB ges utbildningen vanligtvis vid en ordinarie skola i närheten av HVB-hemmet men det finns också HVB där det bedrivs egen fristående skola. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ska den som bedriver HVB-verksamhet särskilt beakta behovet av samverkan för att barn och unga ska få sina behov av skolgång tillgodosedda.³⁶

När ett barn eller en ung person placeras på ett särskilt ungdomshem är SiS skyldiga att tillhandahålla utbildning. Skolpliktiga barn ska kunna fullgöra sin utbildning vid det särskilda ungdomshemmet, och motsvarande gymnasieutbildning ska erbjudas.³⁷

³⁴ 7 kap. 3 § SOSFS 2012:11

³⁵ 9 kap. 13 § och 10 kap. 25 § skollagen.

³⁶ Se 4 kap. 5 § SOSFS 2011:9. Se också 2 kap. 2 § HSLF-FS 2016:55 med allmänt råd om att den som bedriver HVB särskilt bör beakta behovet av samverkan för att säkerställa att behov av bland annat skolgång tillgodoses.

³⁷ 24 kap. 8 och 9 §§ skollagen.

Kort om kartläggningen

Kartläggningens resultat baseras på samkörda registerdata från Socialstyrelsen och SCB/Skolverket. Den totala studiepopulationen består av alla individer födda mellan åren 1999 och 2017 och som vid respektive år under perioden 2014–2024 var minst sju år gamla (från och med årskurs 1 i grundskolan). För att ingå i studiepopulationen behöver individen också varit folkbokförd någon gång mellan 2014 och 2024, enligt SCB:s register över totalbefolkningen (RTB). Eftersom kartläggningen fokuserar på grundskoleåren så måste individen också ha invandrat till Sverige innan året denne fyller 17. Drygt 2 300 000 individer ingår i kartläggningen och av dem har ca 78 500 någon gång varit placerade i samhällsvård.

Hos Socialstyrelsen finns registret över insatser för barn och unga som innehåller alla beslut och insatser om heldygnsvård enligt SoL och/eller LVU. Där finns bland annat information om när insatsen pågick, placeringsform och vilken kommun som är ansvarig för placeringen. Skoluppgifter på individnivå, som betyg och särskilt stöd, beställdes från Skolverkets/SCB:s elevregister och register över betyg från årskurs 6 och 9 samt slutbetyg från gymnasiet.

Resultaten avser olika delar av skolgången, som grundskolan, en viss årskurs eller avgångar från gymnasiet. Därför är det totala antalet i de olika studiepopulationerna som studeras olika. I resultatdelen inleds varje avsnitt med en kort beskrivning av delpopulationen. En mer detaljerad beskrivning av studiepopulationen, redovisningsgrupper och genomförandet finns i bilagan. I varje avsnitt presenteras också sammanfattande punkter i en beige ruta med vad statistiken visat för att introducera läsaren till resultaten. I bilaga 4 finns tabeller med den statistik som presenteras i figurerna.

Uppgifter från SiS skolenheter saknas

Uppgifter för de barn och unga som varit inskrivna på en skolenhet hos SiS vid rapporteringstillfället av betyg eller till elevregistret saknas i kartläggningen. Detta beror på att skolenheter vid SiS särskilda ungdomshem av sekretesskäl inte rapporterar till de register som ligger till grund för kartläggningen.³⁸

Däremot finns uppgifter från skolgången innan och efter barnet eller den unge var placerad och hade skolgång genom SiS särskilda ungdomshem. Men eftersom skolenheterna vid SiS inte rapporterar till registren så saknas oftare uppgifter för dem som varit placerade på SiS särskilda ungdomshem.

³⁸ Se s.14–15 i Hemställan om utökning av uppgifter i skolenhetsregistret. Skolverket. 2023-04-25. Dnr 2022:854.

Om populationen

Studiepopulationen består av 2 307 843 unika individer födda mellan 1999 och 2017. Fokus i denna kartläggning ligger på de 78 572 barn och unga i studiepopulationen som någon gång varit placerade i samhällsvård under uppväxten (0–20 år). Individerna är med i kartläggningen från och med det år man fyller sju år (alternativt det år man invandrade) till och med år 2024, alternativt det år individen utvandrade eller avled. Mer information om studiepopulationen och redovisningsgrupperna finns i bilaga 1.

Tabell 1 visar antalet individer från studiepopulationen år 2024, antal som var placerade under år 2024 och antal som varit placerade någon gång till och med år 2024. Det är vanligare att placeras i samhällsvård i tonåren än innan. I åldersgruppen 17–19 år är det 1,7 procent som varit placerade i samhällsvård någon gång under år 2024, medan motsvarande andel bland 7–9 åringar är 0,8 procent (tabell 1). Det är alltså ungefär dubbelt så vanligt att vara placerad i samhällsvård i senare tonåren jämfört med i 7–9 års åldern. Att ha varit placerad någon gång under uppväxten (0–20 år) förekommer bland 5 procent av befolkningen, se 20–25 år kolumnen *placerade någon gång* i tabellen nedan. Det är vanligare bland pojkar än flickor att ha varit placerad i samhällsvård under ett givet år eller någon gång under uppväxten.

Tabell 1. Studiepopulationen 2024. Antal och andel placerade i samhällsvård år 2024 och under uppväxten (t.o.m. 2024).

Antal individer per kön och åldersgrupp, som varit placerade under 2024 respektive tom 2024 eller 20 års ålder (andel per kön och åldersgrupp inom parentes). Folkbokförda 2024, exklusive invandrade efter 16 års ålder.

	Antal individer	Placerade under år 2024	Placerade någon gång
Pojkar			
7–9 år	188 844	1 449 (0,8%)	3101 (1,6%)
10–12 år	191 353	1 640 (0,9%)	4 069 (2,1%)
13–16 år	258 859	3 402 (1,3%)	7 513 (2,9%)
17–19 år	188 600	3 160 (1,7%)	7 497 (4,0%)
20–25 år	372 602	440* (-)	18 341 (5,5%)
Flickor			
7–9 år	177 980	1 329 (0,8%)	2 881 (1,6%)
10–12 år	180 473	1 532 (0,9%)	3 760 (2,1%)
13–16 år	243 835	3 456 (1,4%)	7 289 (3,0%)
17–19 år	177 706	3 022 (1,7%)	7 431 (4,3%)
20–25 år	340 411	431* (-)	14 052 (4,5%)

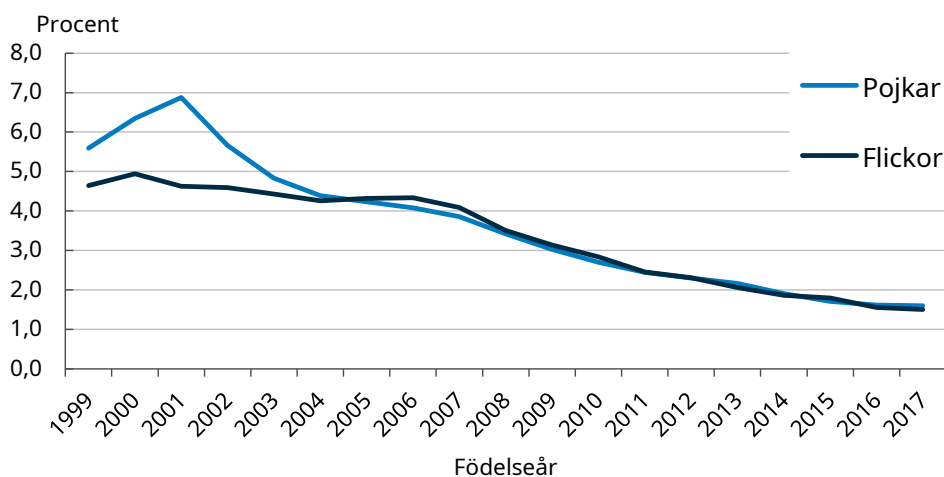
Andelen placerade (-) i åldersgruppen 20–25 år är ej relevant eftersom majoriteten av nämnaren inte kunde placeras i heldygnsvård enligt SoL eller LVU, under år 2024.

* Antalet avser endast personer som vid årets slut är 20 år.

I figur 1 nedan redovisas andelen som varit heldygnsplacerade i samhällsvård under uppväxten (någon gång till och med år 2024 eller året individen fyllde 20 år), per kön och födelseår. Skillnaden mellan könen bland de äldsta individerna (födda 1999–2003) som sedan avtar bland de yngre (födda efter 2003) är en effekt av en ökning i antalet asylsökande ensamkommande tonårspojkar som kom till Sverige kring år 2015, som sedan minskade. Många ensamkommande tonårspojkar placerades i samhällsvård och det påverkade den placerade demografin, genom att exempelvis andelen pojkar i samhällsvård var högre under en period. De yngre födelsekohorterna har inte haft lika många år i exponering för att placeras i samhällsvård som de äldre kohorterna, varför andelen placerade minskar med senare födelseår i figuren.

Figur 1. Förekomst av placering i samhällsvård någon gång till och med 20 års ålder eller år 2024, per födelseår och kön.

Andelen som varit placerade i samhällsvård, någon gång under uppväxten (0–20 år) eller till och med år 2024, av den totala studiepopulationen. Per födelseår och kön. Procent.

Behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder

De flesta går ut årskurs 9 vid 16 års ålder men det är inte ovanligt att ha gått om ett läsår bland de som varit placerade i samhällsvård, varför förekomsten mäts till och med ett år senare i denna kartläggning. I resultaten i detta avsnitt ingår de individer från studiepopulationen som var folkbokförda i Sverige året de fyller 17 år, se mer info och tabeller i bilaga 1 (tabell 1.1–5 samt 1.10–1.11).

Vi vet sedan flera tidigare studier och kartläggningar eller andra statistiska produkter att andelen med gymnasiebehörighet är betydligt lägre bland de som varit placerade i samhällsvård. Här studeras måttet gymnasiebehörighet vid 17-års ålder genom ytterligare redovisningsgrupper för att öka förståelsen för vilka grupper inom samhällsvården som socialtjänsten kan behöva uppmärksamma särskilt gällande skolgången.

I Socialstyrelsens lägesrapport för individ- och familjeomsorg har vi tidigare visat att en faktor som är av betydelse när det kommer till andelen placerade barn och unga som har behörighet till gymnasiet är om barnen var folkbokförda i Sverige vid skolstart [4]. Ensamkommande tonåringar som kommer till Sverige tas ofta om hand inom samhällsvården vid ankomst så andelen invandrade är högre bland tonåringar som är eller varit placerade i samhällsvård än andra jämnåriga. För barn som haft betydligt färre år i det svenska skolsystemet kan orsaken till låga eller inga betyg förstås därigenom. Därför har vi valt att redovisa resultaten grupperat efter invandringsålder för de individer som invandrat from 7 års ålder (skolstart), uppdelat enligt invandrat i ålder under låg- och mellanstadiet (åren individen fyller 7–12 år) eller högstadiet (åren individen fyller 13–16 år).

Resultaten visade att bland 17-åringar som någon gång varit placerade i samhällsvård:

- Var det en låg andel som har behörighet till gymnasiet oavsett placeringsform.
- Inom familjehemsvården (inklusive nätverkshem och jourhem) hade ungefär hälften hade gymnasiebehörighet.
- Inom institutionsvården (HVB och SiS) var andelen med behörighet till gymnasiet lägst.
- Var det vanligare med behörighet till gymnasiet bland de barn som varit placerade i samma kommun som var ansvariga för placeringen (egen kommun), än bland de som varit placerade i annan kommun (än den ansvariga kommunen).

Placerade har lägst resultat

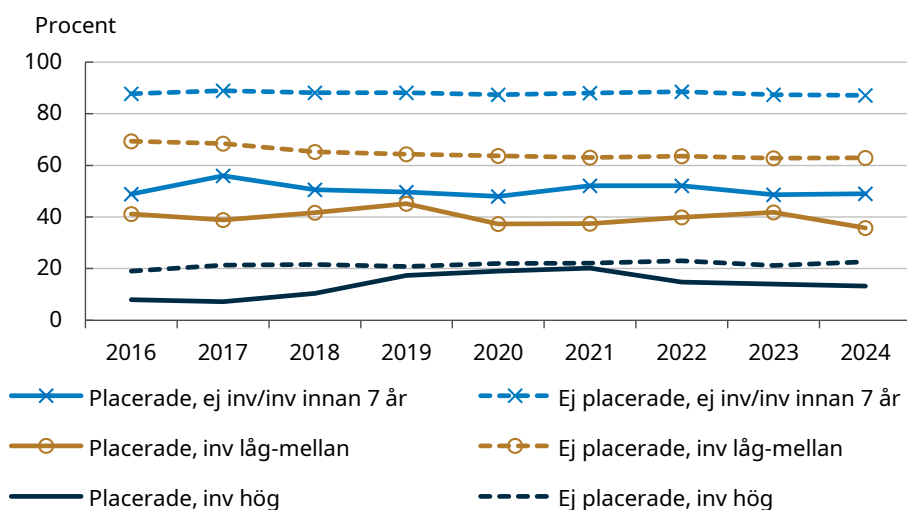
Den grupp som invandrat till Sverige första gången under högstadieålder (13–16 år) har lägst andel gymnasiebehörighet vid 17 års ålder. Om man bortser från den grupp som har haft väldigt kort tid i det svenska skolsystemet var den grupp barn som har lägst andel gymnasiebehörighet vid 17 års ålder, de som varit placerade i samhällsvård.

Det noteras också att skillnaderna mellan de som invandrat under låg- och mellanstadiet och de som är födda i Sverige eller invandrade innan sju års ålder, var mindre bland placerade i samhällsvård än ej placerade. Skillnaderna mellan grupperingen för tid i svenska skolsystemet var större mycket bland ej placerade.

Under 2024 var det 49 procent av 17-åriga pojkar som varit placerade i samhällsvård och som var födda eller hade invandrat till Sverige innan skolstart som hade behörighet till gymnasiet. Bland placerade pojkar som invandrat under låg- och mellanstadiet var det 36 procent (figur 2). Motsvarande andelar bland ej placerade pojkar är 87 respektive 63 procent. Bland flickor var motsvarande andelar 54 procent bland placerade som var folkbokförda innan första klass, 41 procent bland placerade som invandrat under låg och mellanstadiet, och bland ej placerade flickor 88 respektive 69 procent (figur 3). Över hela tidsperioden och i alla redovisningsgrupper är det en högre andel flickor som har behörighet till gymnasiet än pojkar (figur 2 och 3 nedan, se även tabell 4.1–4.2 i bilaga 4).

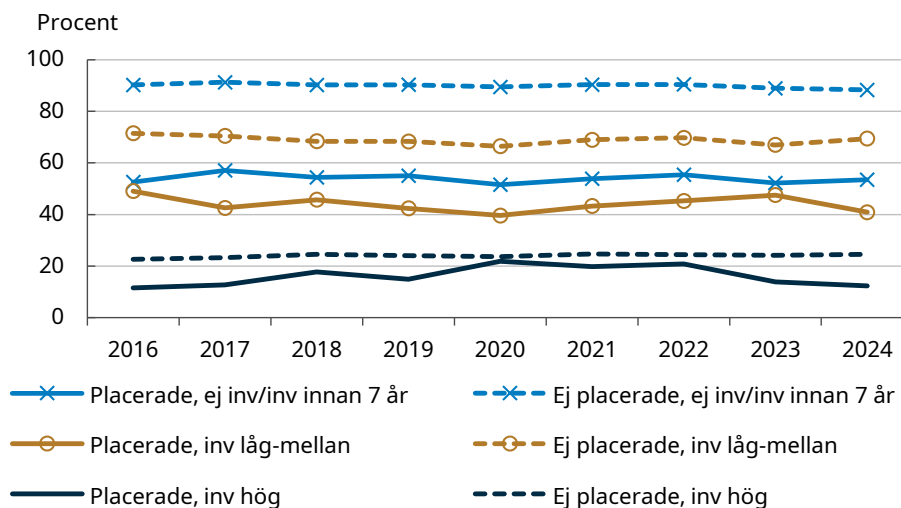
Figur 2. Andelen 17-åriga pojkar med gymnasiebehörighet, per år och ålder vid första invandring samt placering i samhällsvård, 2016–2024.

Födda 1999–2007 och folkbokförda i Sverige året de fyller 17. Placeringshistorik enligt SoL och/eller LVU från födsel eller invandringsår. Exklusive individer som invandrat efter 16 års ålder. Andelen som hade en gymnasiebehörighet. Procent.

Figur 3. Andelen 17-åriga flickor med gymnasiebehörighet, per år och ålder vid första invandring samt placering i samhällsvård, 2016–2024.

Födda 1999-2007 och folkbokförda i Sverige året de fyller 17. Placeringshistorik enligt SoL och/eller LVU från födsel eller invandringsår. Exklusive individer som invandrat efter 16 års ålder. Andelen som hade en gymnasiebehörighet. Procent.

Låg andel med gymnasiebehörighet oavsett placeringsform

Här fördjupas resultaten om andelen 17-åringar med gymnasiebehörighet bland barn som varit placerade i samhällsvård genom att redovisa resultaten per placeringsform (se redovisningsgrupper i bilaga 1).

Individer som invandrat från och med 13 års ålder exkluderas vidare i detta kapitel på grund av att resultaten i det fallet snarare kan tänkas påverkas av tid i det svenska skolsystemet än placeringsformen.

Bättre utfall bland familjehemsplacerade

I figur 4a och 4b redovisas fördelningen av behörighet till gymnasiet bland 17-åringar (figur 4a) och flickor (4b) som varit placerade i samhällsvård (se även tabell 4.3 i bilaga 4). Den mellanblå färgen i botten avser andelen med behörighet till gymnasiet, den mörkare blå avser andelen utan behörighet och den ljusaste blå visar andelen där uppgift om gymnasiebehörighet saknas.

Bland placerade var det flest som hade behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder bland dem som någon gång varit placerade i familjehem, nätverks- och jourhem (figur 4a och 4b) i förhållande till övriga placeringsformer. Bland de 17-åringar som varit placerade i familje-, nätverks- eller jourhem var det ungefär hälften (mellan 50 och 57 procent) som hade en gymnasiebehörighet

vid 17 års ålder. Högst var förekomsten hos flickor som varit placerade i nätverkshem (57 procent).

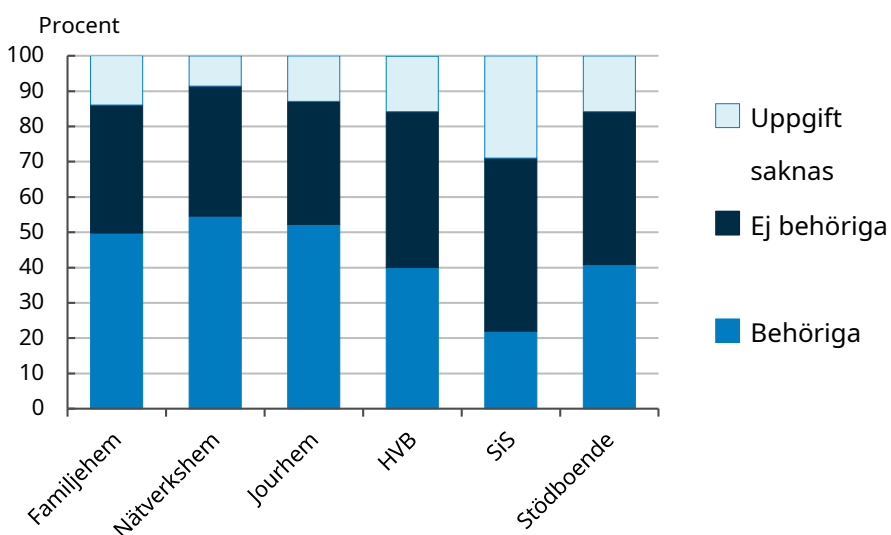
Bland 17-åringar som varit placerade på HVB var andelen med gymnasiebehörighet något lägre, cirka 40 procent (pojkar 40 procent och flickor 43 procent). Bland de som varit placerade i stödboende var fördelningen ungefär den samma som på HVB, 41 procent bland pojkar och 45 procent bland flickor. Notera att de flesta av 17-åringarna som hade varit placerade i stödboende, 78 procent, även varit placerade inom minst en annan placeringsform.

Lägst var andelen med gymnasiebehörighet bland de som varit placerade på SiS särskilda ungdomshem (22 procent av pojkarna och 19 procent av flickorna). Uppgift om behörighet till gymnasiet saknades hos cirka 30 procent bland de som varit placerade på SiS. Det var den högsta andel där uppgift om behörighet saknades, det betyder att statistiken var som mest osäker för dem.

Det var dock också nästan 50 procent i gruppen 17-åringar som varit placerade på SiS som *inte* hade tillräckliga betyg för gymnasiebehörighet. Det var den högsta andelen som inte hade behörighet bland placeringsformerna.

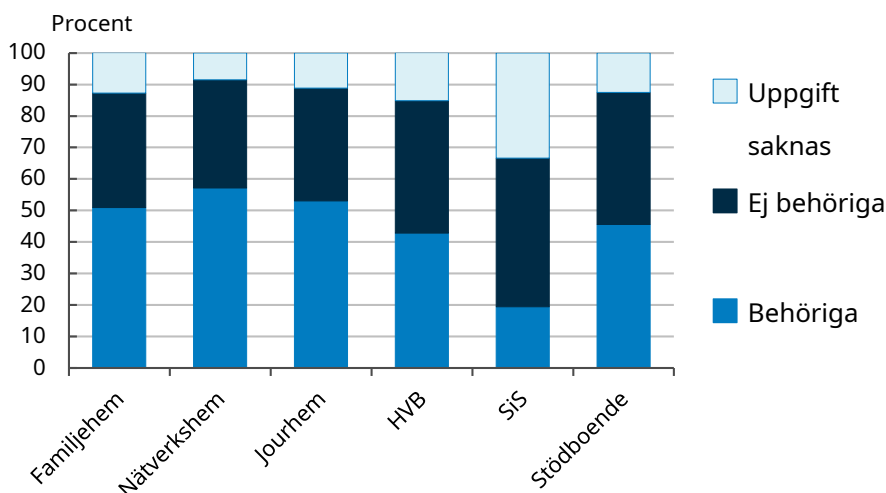
Figur 4a. Andelen 17-åriga pojkar med och utan gymnasiebehörighet per kön och placeringsform.

Placeringsformen avser individer som varit placerade i respektive placeringsform till och med 17 års ålder. En individ kan ha varit placerad i flera placeringformer och ingår då i flera grupper. Baserat på uppgifter om 17-åringar respektive år under perioden 2016-2024 (födda 1999-2007). Exklusive invandrade efter 12 års ålder.

Figur 4b. Andelen 17-åriga flickor med och utan gymnasiebehörighet per kön och placeringsform.

Placeringsformen avser individer som varit placerade i respektive placeringsform till och med 17 års ålder. En individ kan ha varit placerad i flera placeringsformer och ingår då i flera grupper. Baserat på uppgifter om 17-åringar respektive år under perioden 2016-2024 (födda 1999-2007). Exklusive invandrade efter 12 års ålder.

Gymnasiebehörighet vanligare bland dem som placeras i sin egen kommun

Här undersöks eventuella mönster i behörighet till gymnasiet grupperat efter om barnet vid samtliga placeringstillfällen till och med 17 års ålder placerades i den egna eller annan kommun. Den *egna kommunen* avser barn som placerats inom den kommun som är ansvarig för placeringen (vilket i de flesta fall är den kommun barnet var folkbokfört i vid tillfället). *Annan kommun* avser de barn som placerats i *annan kommun* (än den egna kommunen, d.v.s. den ansvariga kommunen). I statistiken ingår individer som varit placerade och även här har individer som invandrat från och med 13 års ålder exkluderats med anledning av kort tid i det svenska skolsystemet (se bilaga 1. Studiepopulation, tabell 1.4–5).

Barn som någon gång varit placerade i annan kommun räknas till gruppen annan kommun. Det är 31 procent som vid samtliga placeringstillfällen varit placerade i den egna kommunen och 69 procent som minst en gång varit placerade i en annan kommun. Det är troligt att redovisningsgruppen placerade i egen kommun är mer homogen än gruppen placerade i annan kommun.

Bland 17-åringar som varit placerade i samhällsvård så är det procentuellt fler som har gymnasiebehörighet bland dem som blivit placerade i den egna kommunen än bland dem som placerats i annan kommun, se tabell 2 nedan.

Det är 13 procentenheter vanligare att de som placerats i den egna kommunen har en gymnasiebehörighet jämfört med de som placerats i en annan kommun. Mönstret att andelen var högre bland de i egen än i annan kommun har varit stabilt över tid, under perioden 2016–2024 (se figur 4.4 och tabell 4.5 i bilaga 4.1).

Tabell 2. Andelen med gymnasiebehörighet vid 17 års ålder bland de som varit placerade i samhällsvård, per kön och egen eller annan kommun

Bland 17-åringar som varit placerade i samhällsvård någon gång t.o.m. 17 års ålder. Födda 1999–2007. Uppdelat på om barnet placerades inom den ansvariga kommunen - egen kommun, eller i en annan kommun (än den egna/ansvariga kommunen). Om individen någon gång placerats i annan än den egna kommunen ingår individen i redovisningsgruppen annan kommun. Exklusive invandrade efter året de fyllde 12 år.

	Placerade i egen kommun	Placerade i annan kommun
Pojkar	57,7	45,1
Flickor	61,1	48,2

I vilken kommun ett barn placeras kan antas bero på olika faktorer, såsom placeringsform, geografisk tillgänglighet och matchning. Anledningarna kan skilja sig åt mellan placeringsformerna, till exempel var det aktuella nätverkshemmet finns. Det kan även i vissa fall vara direkt olämpligt att placera barnet inom kommunen, till exempel utifrån hotbild och barnets behov av skydd. Inom ramen för denna kartläggning kan vi gruppera resultatet av placering i egen eller annan kommun efter placeringsform. Eftersom flera av barnen placeras inom olika placeringsformer (som kan ha betydelse för bland annat den geografiska tillgängligheten av vårdplatser) har vi valt att redovisa resultaten endast för unika placeringsformer. Det vill säga barn som varit placerade i endast en placeringsform.

Resultaten i figur 5 visar enbart grupper av individer som fram till och med året de fyller 17 haft en och samma placeringsform (alltså inte fler än en placeringsform). I gruppen familjehemsplacerade finns alltså bara personer som endast varit placerade i familjehem. Statistiken baseras på barn som till och med 17 års ålder varit placerade i *endast* familjehem, nätverkshem, jourhem eller HVB. Eftersom det är så få som varit placerade endast i stödboende så särredovisas inte de här. För placeringar på SiS särskilda ungdomshem är inte kommunen av samma relevans. Placeringsformen skiljer sig gentemot de andra genom att placering på SiS särskilda ungdomshem kommer med en skolplats för skolpliktiga och då som allra oftast ändå innebär skolbyte för barnet.

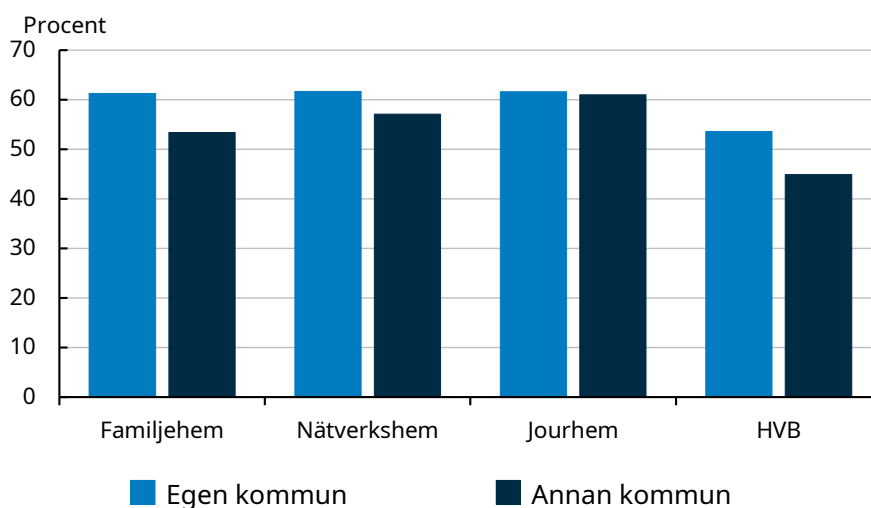
Oavsett unik placeringsform hade de 17-åringar som placerats i den egna kommunen något högre förekomst av gymnasiebehörighet än de som placerats i annan kommun (figur 5). Skillnaden mellan placerade i egen och annan kommun är som högst 9 procentenheter (hos endast familjehemsplacerade). För de som endast varit placerade i jourhem till och

med 17 års ålder var skillnaden mellan att ha varit placerad i egen eller annan kommun som lägst, endast en procentenhet.

Figur 5 visar också att de 17-åringar som endast varit placerade inom en och samma placeringsform klarade gymnasiebehörighet i något högre utsträckning än där samtliga placerade studerades (figur 4a och 4b), där de som varit i olika placeringsformer var inkluderade.

Figur 5. Gymnasiebehörighet vid 17 års ålder, per placering i endast familje-, nätverks-, jourhem och HVB och uppdelat på egen eller annan kommun.

Födda 1999-2007 som varit placerade i samhällsvård till och med 17 års ålder och som endast varit placerade i en och samma placeringsform och ingen annan, "unika placeringsformer". Per unik placeringsform och placering i egen eller annan kommun (egen kommun avser placering inom den ansvariga socialtjänstkommunen). Exklusive invandrade efter 12 års ålder.

Jämförelse av placeringsform och kommun med hänsyn till kön och tid i svenska skolsystemet

För att studera sambandet mellan placeringsform samt om barnet varit placerad i egen (inom den placerande kommunen) eller annan kommun och avsaknad av gymnasiebehörighet har vi utfört statistisk modellering, logistisk regression, där effekten av kön, invandringsålder och placeringsform respektive kommun tagits i beaktning. Det är endast de i studiepopulationen som varit placerade i samhällsvård någon gång till och med 17 års ålder som ingår i regressionsanalyserna, och de individer där uppgift om gymnasiebehörighet saknas ingår inte (se bilaga 1. Studie-population tabell 1.1–1.4). Se bilaga 3. Statistisk metod samt resultat från fler modeller kan ses i bilaga 3.1.

Resultaten ger en skattad sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet för respektive faktor i jämförelse med referensgruppen, givet övriga faktorer i modellen. Genom att ta hänsyn till faktorn invandringsålder kategoriserad enligt skolålder, kontrolleras för tiden i det svenska skolsystemet.

Resultaten av den statistiska analysen visade följande om gymnasiebehörighet vid 17 års ålder:

- Det fanns ett samband mellan placeringsform och sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet.
- Det fanns ett samband mellan att ha varit placerad i annan kommun (än den placerande kommunen) och sannolikheten att sakna gymnasiebehörighet.
- Starkast var sambandet mellan tid i svenska skolsystemet (kategorisering av invandringsålder) och sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder.
- Modellerna saknar viktiga förklaringsfaktorer som exempelvis föräldrarnas utbildningsnivå, vilket påverkar skattningarna.

Multivariat regressionsanalys

Med hjälp av multivariat regressionsanalys kan vi undersöka hur sannolikheten att sakna gymnasiebehörighet skiljer sig åt mellan olika placeringsformer och om barnet varit placerad i en annan kommun, med hänsyn till andra faktorer. Resultaten från modellen tolkas som sannolikheten (oddskvoter, OR) för att sakna gymnasiebehörighet vid 17 års ålder, jämfört med referensgruppen (OR=1,0), med hänsyn till övriga faktorer i modellen.

Notera att modellen saknar viktiga förklaringsfaktorer för studieresultat, exempelvis föräldrarnas utbildningsnivå. Skulle andra viktiga faktorer inkluderas så hade skattningarna troligtvis förändrats, eftersom skattningen av sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet för varje faktor är gjord givet övriga faktorer i modellen.

Samband mellan flera faktorer och sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet

Resultatet av modellen i tabell 3 visade ett samband mellan sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder och invandringsålder, placeringsform och att ha varit placerad i annan kommun (än den placerande kommunen). Identifierade samband är ej kausala.

Den multivariata analysen visade att med hänsyn till övriga faktorer i modellen verkade tid i svenska skolsystemet (kategorisering av

invandringsålder) vara den faktor som hade störst effekt på sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder. Enligt modellen var sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet 88 procent högre bland de som hade invandrat under högstadiet, och 29 procent högre i gruppen som invandrat under låg- eller mellanstadiet, båda i jämförelse med att ha varit född i Sverige eller invandrat innan året man fyller sju år. Detta med hänsyn till övriga faktorer i modellen.

Givet övriga faktorer så visade resultaten också att ha varit placerad i familjehem (inklusive nätverkshem och jourhem) tycktes minska sannolikheten att sakna behörighet med 9 procent, i jämförelse med att ha varit placerad men inte i familjehem. Medan att ha varit placerad på institution ökade sannolikheten att sakna behörighet med 18 procent, jämfört med att inte ha varit institutionsplacerad. Enligt modellen försvann i princip dock effekten av att ha varit placerad inom familjehem om man även varit placerad på institution (bägge placeringsformerna). Med hänsyn till övriga faktorer i modellen så var också sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet 9 procent högre bland de som varit placerade i annan kommun, jämfört med de som varit placerade i den egna kommunen.

Resultaten tyder på viss högre sannolikhet att sakna behörighet bland pojkar. Där sannolikheten att sakna behörighet var 3 procent högre än bland flickor, med hänsyn tagen till invandringsålder, placeringsform och kommun.

Tabell 3. Resultat av logistisk regressionsmodell - Skattad sannolikhet (oddskvot) att sakna gymnasiebehörighet vid 17 års ålder bland individer som varit placerade i samhällsvård.

I modellen ingår individer som varit placerade i samhällsvård någon gång till och med 17 års ålder. Individer där uppgift om behörighet till gymnasiet saknas ingår inte i modellerna. Referensgrupperna för varje faktor presenteras i kursiv text (vs).

Förklaringsfaktor	Skattade oddskvoter (konfidensintervall inom parentes)
Pojkar <i>vs flickor</i>	1,03 (1,01 – 1,05)
Invandrat under högstadiet <i>vs född i Sverige/invandrat innan 7 år</i>	1,88 (1,84–1,92)
Invandrat under låg/mellanstadiet <i>vs född i Sverige/invandrat innan 7 år</i>	1,29 (1,25–1,33)
Placerad i annan kommun <i>vs i egen kommun</i>	1,09 (1,07–1,11)
Familjehem (inkl. nät och jour) <i>vs inte varit placerad i familjehem</i>	0,91 (0,86–0,97)
Institution <i>vs inte varit placerad på institution</i>	1,18 (1,11–1,25)
Familjehem (inkl. nät och jour) och institution <i>vs inte varit placerad inom både formerna</i>	1,07 (1,01–1,13)

Slutbetyg från gymnasiet

I detta avsnitt presenteras statistik som baseras på de individer i studiepopulationen som har slutbetyg från gymnasiet i studiepopulationen som är i åldern 19 till 25 år (födda mellan år 1999 och 2005). Se bilaga 1 tabell 1.13 och 1.14. Gymnasieexamen innebär att individen avgått från gymnasiet med examensintyg eller studieintyg, vilket definieras som minst 2500 poäng, där utökade kurser exkluderas.³⁹

Resultaten över avgångna från gymnasiet bland de som varit placerade i samhällsvård någon gång under uppväxten (0–20 år) visade att:

- Totalt sett hade endast 38 procent av 19–25 åringarna en gymnasieexamen.
- Andelen med streck i betyg, där bedömningsunderlag i ämnet saknas – ofta p.g.a. hög frånvaro, var högre än bland ej placerade.
- Bland de som med gymnasieexamen var det färre som hade behörighet till vidare studier, än bland ej placerade.

38 procent av placerade hade en examen enligt slutbetyg i gymnasiet

Totalt sett har endast 38 procent av personerna som varit placerade i samhällsvård någon gång under uppväxten en gymnasieexamen. Bland flickorna är andelen något högre (40,7) än bland pojkar (36,1) procent, se tabell 4.

Andelen 19–25 åringar som enligt slutbetyg från gymnasiet hade en gymnasieexamen var betydligt lägre bland de som varit placerade i samhällsvård än de som inte varit det. Motsvarande andel bland 19–25-åringar som inte varit placerade i samhällsvård under uppväxten är 82 procent (se tabell 1.14 i bilaga 1).

³⁹ Notera att statistiken baseras på uppgifter från registret över avgångna från gymnasiet och avser alltså det slutbetyget. Om personer i studiepopulationen läst upp betyg på Komvux och därefter erhållit gymnasieexamen eller behörighet till vidare studier på högskola så syns inte det här.

Tabell 4. Antal och andel med gymnasieexamen bland 19-25-åringar som varit placerade i samhällsvård under uppväxten.

De i studiepopulationen som är födda 1999-2005 som varit placerade i samhällsvård någon gång under uppväxten (0-20 år). Uppgifter om gymnasieexamen baseras på slutbetyget från gymnasiet.

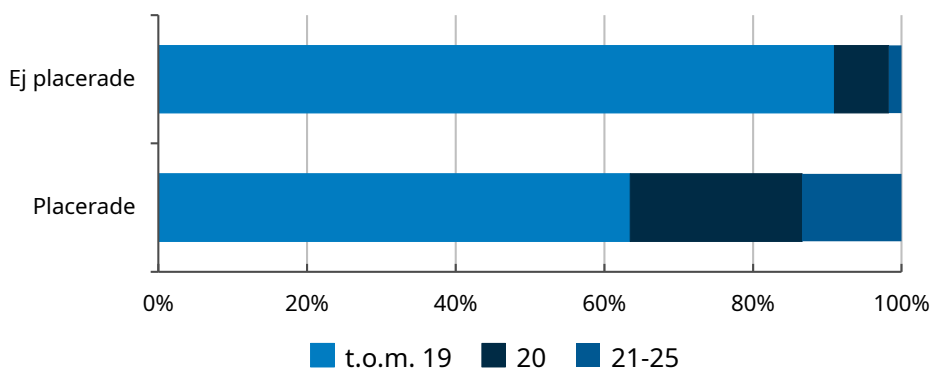
Kön	Antal individer 19-25	Varav antal med gymnasieexamen	Andel (%) med gymnasieexamen
Pojkar	21 466	7 751	36,1
Flickor	16 733	6 811	40,7

Det var få bland de som varit placerade i samhällsvård som fick ett slutbetyg från gymnasiet, men bland dem var det dock en rätt hög andel som avgick med en gymnasieexamen. Det var 45 procent bland personerna i åldern 19-25 år som varit placerade i samhällsvård någon gång under uppväxten som har ett slutbetyg från gymnasiet, och bland dem hade 85 procent klarat gymnasieexamen (se tabell 1.13 i bilaga 1). Motsvarande andelar bland jämnåriga ej placerade var att 86 procent hade ett slutbetyg från gymnasiet, och av dem hade 95 procent klarat examen (se tabell 1.14 i bilaga 1).

Det finns skillnader i åldersfördelningen avseende gymnasieexamen när de som varit eller inte varit placerade i samhällsvård under uppväxten jämförs. Bland de som hade en gymnasieexamen och varit placerade i samhällsvård hade 64 procent klarat examen till och med 19 års ålder, 87 procent till och med 20 års ålder (kumulativa summan av t.o.m. 19 och 20 i figur 6, se även tabell 4.7 i bilaga 4). Motsvarande andelar vid 19 och 20 års ålder bland de som inte varit placerade i samhällsvård var 90 procent till och med 19 års ålder och 98 procent till och med 20 år. Det var 13 procent av de som varit placerade under uppväxten som tog sin gymnasieexamen mellan åren de fyllde 21-25 år, motsvarande andel bland ej placerade var två procent.

Figur 6. Fördelning över ålder vid gymnasieexamen från slutbetyg i gymnasiet.

Födda 1999-2005 som enligt slutbetyg från gymnasiet har tillräckliga betyg för en gymnasieexamen. Grupperat efter placering i samhällsvård under uppväxten (0-20 år).

Bryts åldersfördelningen vid gymnasieexamen ned ytterligare för de som varit placerade någon gång under uppväxten ses att bland pojkarna så var det 18 procent som tagit examen efter 20 års ålder, motsvarande andel bland flickorna var 9 procent. Detta kan förklaras genom att andelen med gymnasieexamen enligt slutbetyg från gymnasiet som varit placerade och invandrat i åldern 13–16 (och därmed haft kort tid i svenska skolsystemet) var högre bland pojkarna (31 procent) än flickorna (9 procent). När åldersfördelningen vid examen från gymnasiet bland de som varit placerade i samhällsvård jämförs med hänsyn till eventuell invandringsålder var skillnaderna mellan placerade pojkar och flickor knappa.

Det är också en högre andel som hade invandrat i åldern 13–16 bland de med examen från gymnasiet som varit placerade under uppväxten (21 procent) än de som inte varit placerade (3 procent). Men där kvarstår mönstret att de som varit placerade i samhällsvård under uppväxten tar gymnasieexamen i senare ålder, oavsett tid i svenska skolsystemet eller invandringsålder.

Behörigheter till högskolan

Andelen med behörighet till högskola var också mycket lägre bland de som varit placerade, jämfört med ej placerade jämnåriga. Bland 19–25-åringarna som varit placerade i samhällsvård någon gång under uppväxten och hade examen från gymnasiet, så hade 41 procent bland pojkarna och 57 procent bland flickorna behörighet till vidare studier på högskola (tabell 5). Motsvarande andelar bland ej placerade var 67 respektive 81 procent.

Tabell 5. Behörighet till högskolan bland elever med gymnasieexamen, grupperat per kön och placering i samhällsvård under uppväxten.

Andelen som enligt slutbetyg i gymnasiet har behörighet till högskolan. Födda 1999–2005. Per de som varit placerade i samhällsvård någon gång under uppväxten (0–20 år) eller ej. Procent.

	Placerade	Ej placerade
Pojkar	40,6	67,0
Flickor	57,2	80,7

Hög frånvaro vanligare bland elever som varit placerade i samhällsvård

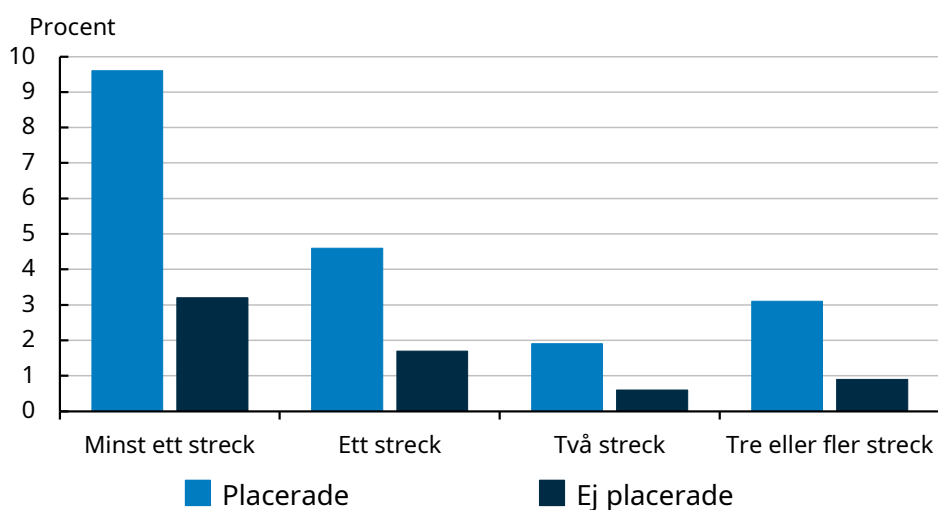
Det finns idag inga nationella register över elevers närvaro eller frånvaro i skolan. Men elever kan få streck (-) i betyg i stället för ämnesbetyg (A-F). Det ges till eleven när läraren saknar underlag för bedömning av elevens kunskaper, ofta på grund av hög frånvaro. Därför har vi i kartläggningen valt att använda streck i betyg som en proxy för hög frånvaro. Notera dock att hög frånvaro inte alltid behöver vara anledningen till att tillräckligt underlag

saknas, och hög frånvaro kan också förekomma bland de elever som ändå lämnat in tillräckligt med underlag för bedömning.

Att läraren saknat tillräckligt underlag för att sätta ett ämnesbetyg, ofta på grund av hög frånvaro, var vanligare bland de som har varit placerade i samhällsvård. Statistiken visar att hos de med slutbetyg från gymnasiet som har varit placerade i samhällsvård hade 10 procent fått minst ett streck i betyg, medan motsvarande andel bland ej placerade var tre procent (figur 6).

Figur 6. Antal streck i betyg (proxy för hög frånvaro) bland avgångna från gymnasiet, per kön och placerade någon gång under uppväxten.

Andelen som har minst ett respektive ett, två eller tre eller fler streck i stället för ett ämnesbetyg vid avgång från gymnasiet. Födda 1999-2005. Grupperat efter placering samhällsvård någon gång under uppväxten (0-20 år). Procent.

Särskilt stöd i grundskolan

Att en elev haft särskilt stöd innebär att det genom en utredning beslutats att eleven har behov av särskilt stöd för att nå kursmålen, vilket dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Särskilt stöd är insatser utöver extra anpassningar som kan göras inom ordinarie verksamhet.

I detta avsnitt redovisas andelen elever som har haft särskilt stöd under respektive läsår mellan 2014/2015 till 2023/2024. De individer som ingår i detta avsnitt är de som vid respektive finns med i elevregistret, åk 1–9 läsåren 2014/2015–2023/2024, se tabell 1.15–18 i bilaga 1.

Resultaten om särskilt stöd i grundskolan visade att:

- Det är vanligare bland placerade att ha fått särskilt stöd än bland jämnåriga ej placerade
- Placerade hade särskilt stöd under ungefär lika många läsår som ej placerade, men något mer sällan under läsår i följd.
- Anpassad studiegång, som innebär att eleven fokuserar på ett fåtal ämnen, är den vanligaste rapporterade stödåtgärden inom åtgärdsprogram.
- Bland de som varit placerade och som haft särskilt stöd under högstadiet, höjdes ämnesbetygen från årskurs 6 till årskurs 9 i svenska, engelska eller matematik i som mest hälften av fallen.
- Bland alla 17-åringar som varit placerade och haft särskilt stöd under grundskolan hade totalt 31 procent gymnasiebehörighet.

Vanligare med särskilt stöd bland placerade

Det är tydligt att särskilt stöd var vanligare bland de elever som var placerade i samhällsvård under läsåren (hela linjer i figurerna), än de som inte var placerade (streckade linjer i figurerna). Mönstret gäller genom hela grundskolans stadier och under hela den redovisade perioden (se figur 7–9, med tillhörande tabeller 4.9–4.11 i bilaga 4).

Bland de elever som var placerade i samhällsvård är inte tidsserien lika stabil som för jämnåriga som inte varit placerade under läsåren. Tydligare variationer i den placerade gruppen beror på att antalet elever som är placerade i samhällsvård är färre och därför blir känsligare för variationer än den övriga populationen som är betydligt större.

I högstadiet, där också antalet elever som var placerade och hade särskilt stöd var betydligt fler, ses en ökande trend för andelen med särskilt stöd. Det

var vanligare förekommande att elever som var placerade i samhällsvård hade särskilt stöd under läsåret mot slutet av tidsserien än i början.

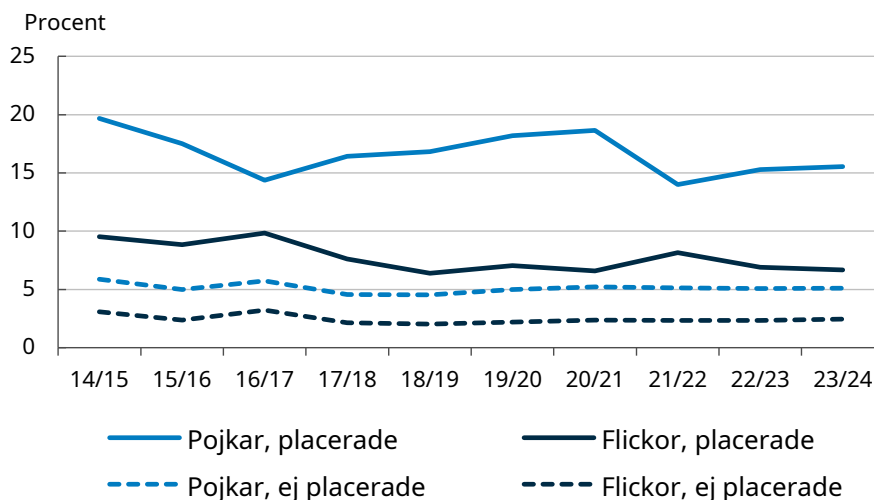
Pojkar hade oftare särskilt stöd

Oavsett placering i samhällsvård under läsåren var det vanligare med särskilt stöd bland pojkar (ljusare blå i figurerna) än flickor (mörkare blå i figurerna). Bland placerade varierar andelen med stöd mellan läsåren och det är svårt att säga något generellt om skillnaderna över de redovisade perioderna. Men under mellanstadiet var skillnaderna procentuellt sett som störst mellan placerade pojkar och flickor, och där hade pojkarna särskilt stöd i som mest 13 procentenheter mer än flickor. Bland ej placerade var det ungefär dubbelt så vanligt att pojkar fått särskilt stöd under läsåren än flickor, i låg- och mellanstadiet över tidsserierna. I mellanstadiet var skillnaden cirka 4 procentenheter.

I högstadiet var skillnaderna mellan könen lägre, bland både placerade och ej placerade. Det beror på att andelen flickor med särskilt stöd ökade och kom i kapp andelen bland pojkar.

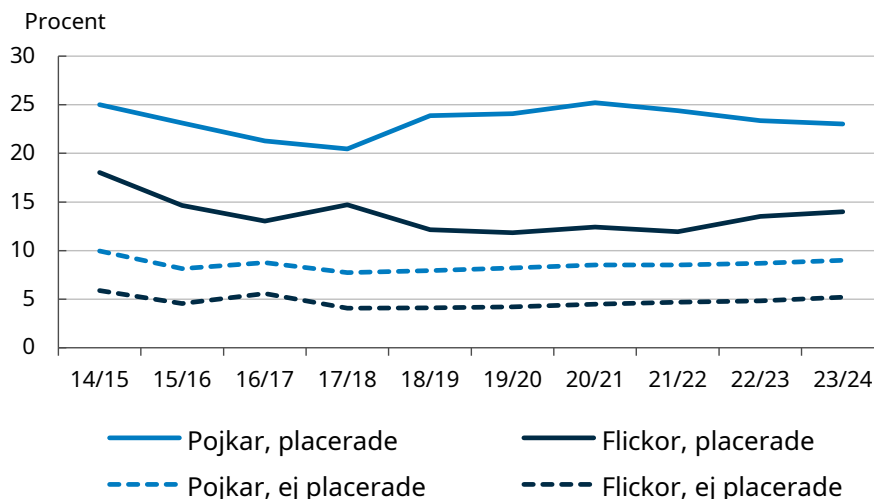
Figur 7. Andelen lågstadielever med särskilt stöd under läsåret, per kön och placering i samhällsvård under läsåret.

Andelen lågstadielever (årskurs 1–3) med särskilt stöd enligt åtgärdsprogram, per placering i samhällsvård under respektive läsår och kön. Perioden läsår 2014/2015–2023/2024. Procent.

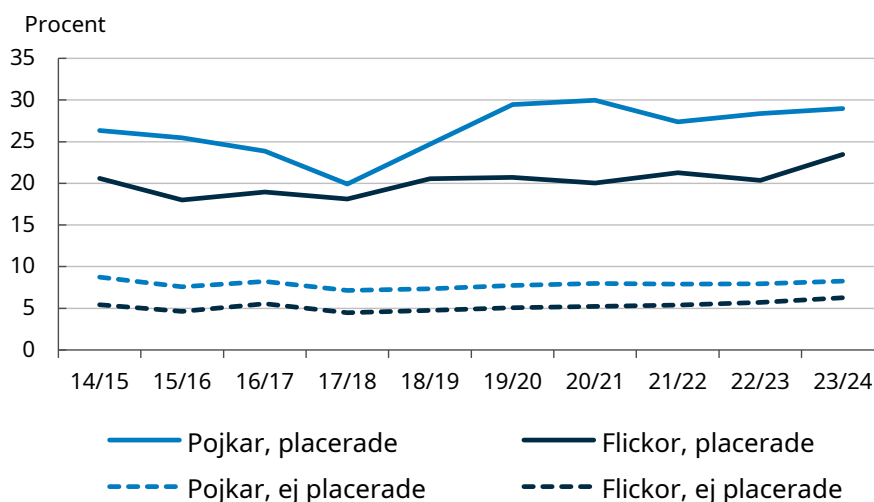
Figur 8. Andelen mellanstadieelever med särskilt stöd under läsåret, per kön och placering i samhällsvård under läsåret.

Andelen mellanstadieelever (årskurs 4–6) med särskilt stöd enligt åtgärdsprogram, per placering i samhällsvård under respektive läsår och kön. Perioden läsår 2014/2015–2023/2024. Procent.

Figur 9. Andelen högstadieelever med särskilt stöd under läsåret, per kön och placering i samhällsvård under läsåret.

Andelen högstadieelever (årskurs 7–9) med särskilt stöd enligt åtgärdsprogram, per placering i samhällsvård under respektive läsår och kön. Perioden läsår 2014/2015–2023/2024. Procent.

Lsåret 17/18 var andelen placerade pojkar med särskilt stöd under högstadiet särskilt låg (figur 9). När detta undersöktes närmre sågs att nedgången främst förklaras av att det var fler placerade pojkar i högstadiet det året (nämnaren), än att antalet med särskilt stöd var färre än åren innan. Att nämnaren ökade kunde genom data kopplas till en ökning av pojkar i samhällsvård som invandrat under tonåren, troligtvis ensamkommande pojkar. Nedgångar i andelen med särskilt stöd under låg- och mellanstadiet i figur 7 och 8 berodde dock på att det var något färre som fått särskilt stöd de aktuella läsåren, än de kringliggande läsåren.

Antal år med och kontinuiteten i särskilt stöd

För att fördjupa kunskaperna om förekomsten av särskilt stöd tittar vi närmre på eleverna i årskurs 9 från studiepopulationen, se tabell 1.19 och 1.20 i bilaga 1. Till gruppen placerade hör här de elever som varit placerade någon gång under läsåren i grundskolan, åk 1–9.

Det vanligaste var att elever i årskurs 9 som haft särskilt stöd hade haft det ett läsår under grundskolan, se tabell 4 nedan. Bland de som varit placerade någon gång under grundskolan och haft särskilt stöd hade 44 procent haft det under endast ett läsår. Motsvarande andel bland ej placerade var 48 procent. Det var alltså något vanligare bland elever i årskurs 9 som varit placerade i samhällsvård under grundskolan att ha haft särskilt stöd under fler läsår, än bland de som inte varit placerade. Men skillnaderna i antal läsår med särskilt stöd är inte stora mellan de som varit placerade eller ej.

Precis som i förekomsten av särskilt stöd över huvud taget är det också vanligare att pojkar jämfört med flickor har haft särskilt stöd under flera läsår.

Tabell 4. Fördelning av antal läsår med särskilt stöd bland elever i årskurs 9, per placerade under grundskolan eller ej och kön.

Andel bland elever i årskurs 9 som någon gång mellan årskurs 1–9 haft särskilt stöd. Placerade avser här att ha varit placerad i samhällsvård någon gång under läsåren årskurs 1–9.

		Antal läsår med särskilt stöd					
		1	2	3	4	5	Minst 6
Pojkar	Placerade	40,2	23,4	13,6	9,2	6,4	7,3
	Ej placerade	44,5	23,0	13,0	8,4	5,1	6,0
Flickor	Placerade	48,8	25,6	12,0	6,9	3,5	3,2
	Ej placerade	53,1	23,4	11,1	6,2	3,3	2,9
Totalt	Placerade	43,9	24,3	12,9	8,2	5,1	5,5
	Ej placerade	48,0	23,1	12,2	7,5	4,4	4,8

Lägre kontinuitet med särskilt stöd bland placerade

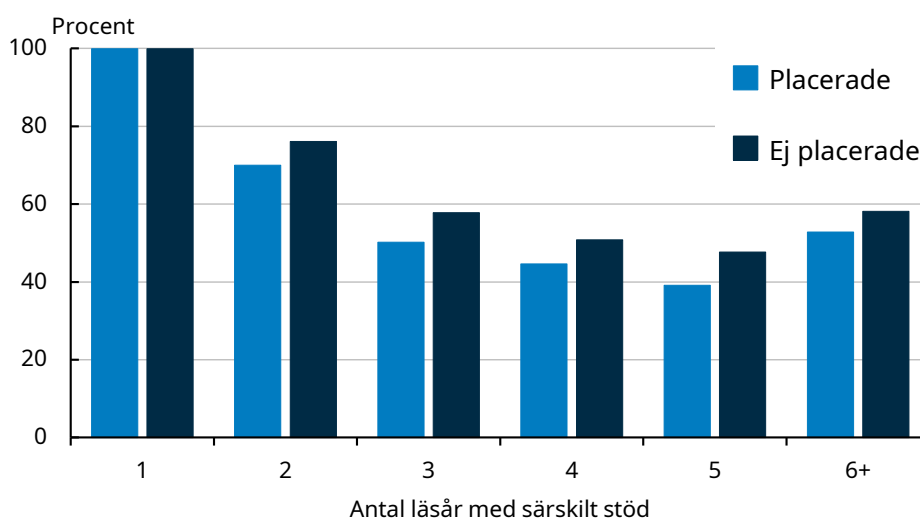
Vidare studeras hur vanligt det är att det särskilda stödet ges under en sammanhållen period, alltså under läsår i följd på varandra. Det är fortsatt endast elever i årskurs 9 i statistiken och grupperingen av placerade utgår även här från placering i samhällsvård någon gång under grundskolan. I figur 10 visas fördelningen över hur många av eleverna i årskurs 9 som haft

sammanhängande läsår med särskilt stöd, grupperat efter antal läsår med särskilt stöd (se även tabell 4.13 och figur 4.3 i bilaga 4).

Figur 10 visar att andelen som fått särskilt stöd under en sammanhållen period är något lägre bland de elever som varit placerade (ljusare blå) under grundskolan än jämnåriga ej placerade (mörkare blå). Den visar också att kontinuiteten minskar desto fler läsårs eleverna har stöd (se 2–5 år i figuren).

Figur 10. Andel elever som haft samtliga läsår med särskilt stöd under en sammanhållen period. Per antal läsår med särskilt stöd och placerade någon gång under grundskolan.

Andel bland elever som någon gång mellan årskurs 1–9 haft särskilt stöd, per antal läsår med stöd och placering. Placerade avser att barnet varit placerad i samhällsvård någon gång under läsåren i grundskolan.

Statistik om olika stödåtgärder

Här studeras förekomsten av de stödåtgärder inom åtgärdsprogrammet som det finns registeruppgifter över: särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång. Elever med särskilt stöd kan alltså ha fått annan form av stödåtgärd än de som redovisas här. De som ingår i statistiken är de som haft särskilt stöd, se kolumnerna varav med särskilt stöd per låg-, mellan och högstadiet i tabell 1.15-1.18.

Det är endast resultat om stödåtgärder från högstadiet som redovisas här eftersom särskilt stöd som tidigare redovisat var mest förekommande under högstadiet. Under de tidigare skolstadierna är antalen med särskilt stöd och därmed antal per stödåtgärd lägre och de resultaten redovisas i stället i bilaga 4, figur 4.1–2. Se även tabell 4.14-4.16 för respektive figur i bilaga 4.

Anpassad studiegång vanligaste stödåtgärden

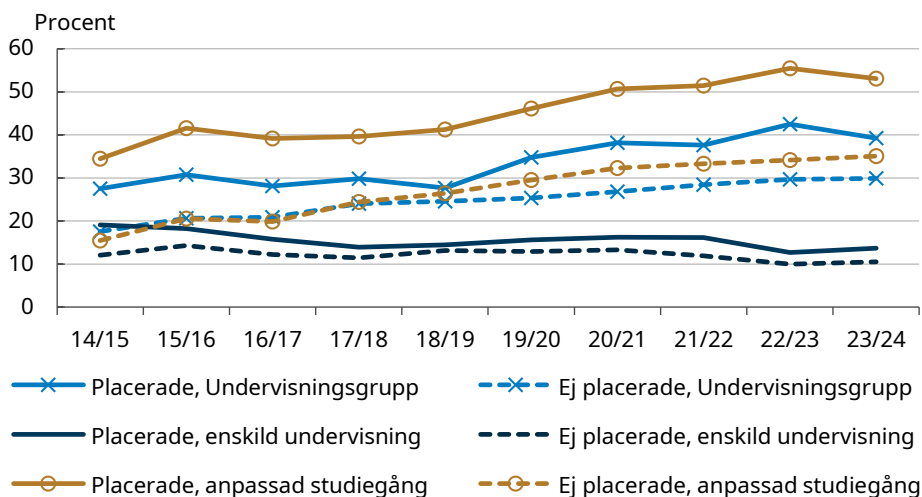
Det var betydligt vanligare att elever med särskilt stöd som varit placerade i samhällsvård hade anpassad studiegång, än ej placerade med särskilt stöd. Läsåret 23/24 hade 53 procent av högstadiel elever med särskilt stöd som varit placerade under läsåret åtgärden anpassad studiegång. Motsvarande andel bland ej placerade var 35 procent. Samtliga av de redovisade stödformerna var vanligare bland de som varit placerade under högstadiet.⁴⁰

I figur 11 nedan ses att anpassad studiegång var den vanligaste av de redovisade stödåtgärderna bland högstadiel eleverna som haft särskilt stöd, både bland de som var placerade under läsåren och som inte var det. Den näst vanligaste stödformen var särskild undervisningsgrupp och den minst förekommande enskild undervisning.

Sedan läsåret 14/15 har stödformerna särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång ökat under i princip hela tidsserien. Mellan läsåren 22/23 och 23/24 ses dock en minskning (cirka tre procentenheter vardera). Andelen elever som fått särskilt stöd i form av enskild undervisning minskade däremot något över tid under den redovisade perioden, framför allt bland placerade (från 19 procent 14/15 till 13 procent 23/24).⁴¹

Figur 11. Förekomst av olika stödåtgärder bland elever med särskilt stöd, per åtgärd och läsår.

Andelen av högstadiel elever med särskilt stöd som haft de redovisade stödåtgärderna, per läsår. Uppdelat efter de som varit placerade i samhällsvård eller inte under respektive läsår. Perioden läsår 2014/2015–2023/2024. Procent.

⁴⁰ Detta gäller även för elever i låg- och mellanstadiet och under större delar av den redovisade tidsperioden. Undantaget avser läsår 15/16 och 17/18 i lågstadiet där andelen elever med enskild undervisning var något vanligare bland ej placerade.

⁴¹ Särskilda stödåtgärder under högstadiet har också studerats per kön bland de elever som varit placerade under läsåren och fördelningen visade liknande mönster.

De flesta hade anpassad studiegång under ett läsår

Med bakgrund mot att stödformen anpassad studiegång ska användas med försiktighet, samtidigt som det var den vanligaste stödåtgärden för grundskoleeleverna, studerades också antalet läsår som eleverna i årskurs 9 hade haft anpassad studiegång (tabell 1.21 i bilaga 1).

Majoriteten av alla elever (runt 60 respektive 70 procent bland pojkarna och flickorna) som någon gång haft anpassad studiegång hade det under endast ett läsår i grundskolan, se tabell 5 nedan.

Bland elever i årskurs 9 som varit placerade under grundskolan var det en något lägre andel som haft anpassad studiegång under endast ett läsår jämfört med ej placerade. Medan det omvända gäller för fler än ett år, men skillnaderna är små. Det var något vanligare att ha haft anpassad studiegång under fler läsår bland pojkar än flickor, både för placerade och ej placerade.

Tabell 5. Fördelning av antal läsår med stödformen anpassad studiegång bland elever i årskurs 9, per placering i samhällsvård under grundskolan och kön

Andelen bland elever som någon gång haft anpassad studiegång som stöd mellan årskurs 1 och 9. Placerade avser de som varit placerade under läsåren för perioden årkurs 1–9.

		Antal läsår med anpassad studiegång			
		1	2	3	Minst 4
Pojkar	Placerade	59,6	24,6	9,2	6,6
	Ej placerade	62,8	23,6	8,9	4,7
Flickor	Placerade	68,0	23,4	6,1	2,6
	Ej placerade	70,7	21,6	5,8	2,0

Ger särskilt stöd bättre skolresultat?

Det finns en relevans i att kunna ge socialtjänsten kunskap om särskilt stöd genom åtgärdsprogram hjälper eleverna i samhällsvård att klara grundskolan. Därför har vi här försökt besvara detta med de data vi har. Att utvärdera effekterna av åtgärdsprogram skulle förstås kräva en betydligt större studie. Men här görs en mindre analys för att se om stödåtgärderna verkar ge bättre skolresultat. Resultaten som redovisas i detta avsnitt avser 17-åringar (tabell 1.1–2 och 1.10-1.11 i bilaga 1).

Från underkänd till godkänd

Här jämförs förbättring av betygen i svenska, engelska och matematik i årskurs 9 bland de elever som varit underkända i kärnämnen i årskurs 6, mellan de elever som haft särskilt stöd eller inte (kontrollgrupp).

Grupperingen efter särskilt stöd utgår från om eleven haft åtgärdsprogram någon gång under högstadiet (årskurs 7–9).

Analysen baseras på elever som:

- Haft betyget F (underkänt) i respektive ämne i årskurs 6 och
- inte hade särskilt stöd i årskurs 6 och
- hade ämnesbetyg även i årskurs 9 (A-E).

Med de uppgifter vi har kan vi inte veta varför eleven fått särskilt stöd, i vilken omfattning, eller för vilket ämne stödåtgärden gäller. Här antas att respektive kärnämne ingår i det särskilda stödet (och omfattas i åtgärdsprogrammet) för de som fått åtgärdsprogram under högstadiet. Med kontrollgruppen (de som varit underkända i årskurs 6 men inte fått särskilt stöd under högstadiet) försöker vi skapa en något så när representativ jämförelsegrupp till de som fått särskilt stöd. Men vi kan förstås inte veta hur utfallet i årskurs 9 hade blivit för den grupp 17-åringar som fick särskilt stöd om de hade blivit utan stödet.

Tabell 6 visar att andelen elever som varit placerade i samhällsvård någon gång och var underkända i årskurs 6, hade fått särskilt stöd under högstadiet och sedan klarat kursmålen till årskurs 9, var som högst 50 procent (i svenska). Motsvarande andelar i matematik och engelska var 30 respektive 41 procent. Tabell 6 visar dock också att det var fler av de underkända eleverna från årskurs 6 som klarat kursmålen i årskurs 9 bland dem som inte hade särskilt stöd under högstadiet.

Givet antagandet att kärnämnet omfattades i det särskilda stödet om eleven var underkänd i årskurs 6 så ledde stödinsatsen *ibland* men oftast inte, till att eleverna klarade kursmålen i årskurs 9 (i 30, 41 och 50 procent av fallen). Resultaten visar att de som hade särskilt stöd under högstadiet klarade kursmålen i årskurs 9 i lägre utsträckning än dem som inte haft särskilt stöd. Samma mönster sågs för ej placerade (tabell 4.17 i bilaga 4).

Tabell 6. Andel elever som höjt sitt betyg från underkänd (F) i åk 6 till minst godkänd (E-A) i åk 9, grupperat efter om eleven haft särskilt stöd eller inte. Bland de som varit placerade i samhällsvård.

Andelen elever som blivit minst godkända, per ämne och om eleven haft särskilt stöd under högstadiet (minst ett läsår åk 7 – 9). Antal beskriver antalet per ämne och stöd. Andel (procent) av antalet som var godkända i åk 9. Endast individer som någon gång varit placerade i samhällsvård till och med 17 års ålder.

	Särskilt stöd högstadiet	Antal	Varav andel med minst E i åk 9
Svenska	Ja	857	50,4
	Nej	640	66,7
Matematik	Ja	1 916	30,0
	Nej	2 276	43,0

	Särskilt stöd högstadiet	Antal	Varav andel med minst E i åk 9
Engelska	Ja	1 388	41,1
	Nej	1 694	53,7

Knappt hälften av placerade utan behörighet till gymnasiet hade haft särskilt stöd

Bland 17-åringar i studiepopulationen som varit placerade i samhällsvård någon gång t.o.m. 17 års ålder hade totalt 43 procent hade behörighet till gymnasiet efter grundskolan (tabell 7). Flickorna hade behörighet till gymnasiet i högre utsträckning än pojkarna (49 respektive 39 procent).

Bland dem som inte hade behörighet till gymnasiet var bara ungefär hälften (49 procent) som någon gång hade haft särskilt stöd genom åtgärdsprogram i grundskolan under den studerade perioden, läsåren 14/15–23/24 (se tabell 4.19 i bilaga 4). Notera dock att för de äldre födelsekohorterna fanns uppgifter om särskilt stöd för färre av läsåren i grundskolan, än för de yngre födelsekohorterna.

Tabell 7. Andelen 17-åringar och behörighet till gymnasiet bland de som varit placerade i samhällsvård.

Födda 1999–2007. Placeringshistorik enligt SoL och/eller LVU från födsel eller invandringsår. Andelen som hade en gymnasiebehörighet, gruppering om individen haft särskilt stöd under grundskolan eller inte och kön. Procent.

	Pojkar	Flickor	Totalt
Behörighet	38,8	49,0	43,4
Ej behörighet	43,2	38,3	41,0
Uppgift saknas	18,0	12,7	15,6

Lägre andel med gymnasiebehörighet bland dem som fått särskilt stöd

Totalt sett var det 35 procent av 17-åringarna som varit placerade i samhällsvård som hade haft särskilt stöd under läsåren 14/15–23/24. Bland dem som haft särskilt stöd någon gång under perioden hade endast 31 procent behörighet till gymnasiet (tabell 4.20 bilaga 4).

Här redovisas utfallen av gymnasiebehörighet bland 17-åringar uppdelat i grupper beroende på om eleverna haft särskilt stöd enligt åtgärdsprogram under läsåren 14/15–23/24, eller inte. Figuren visar 17-åringar per respektive år över perioden 2016–2024 (det vill säga födda 1999–2007). Notera för de äldre kohorterna så har vi uppgifter om särskilt stöd för färre år än för de yngre, eftersom uppgifter om särskilt stöd finns från och med läsåret 14/15.

Individer som invandrat efter 13 års ålder är exkluderade här för att studera resultaten opåverkat av de med kort tid i svenska skolsystemet.

Under 40 procent bland 17-åringar som varit placerade och haft särskilt stöd hade behörighet till gymnasiet

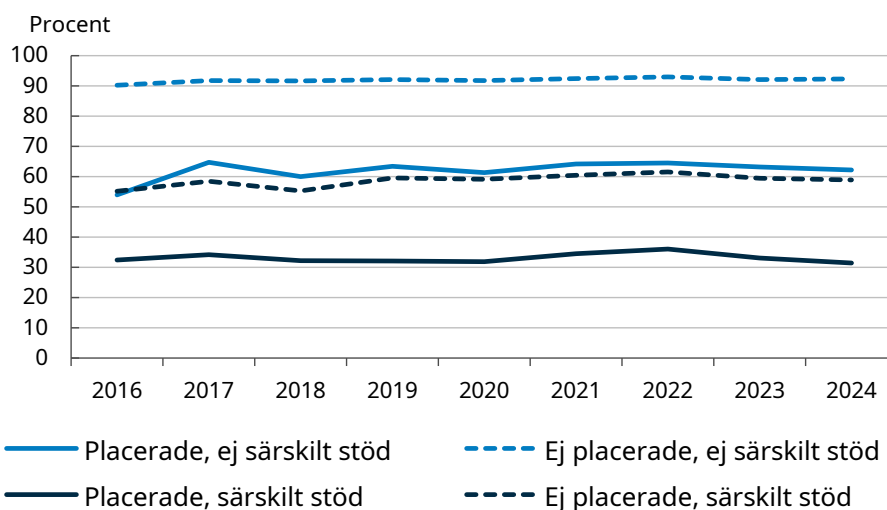
Andelen placerade med gymnasiebehörighet bland dem som haft särskilt stöd i grundskolan under läsåren 14/15–23/24 var lägre än 40 procent under hela den redovisade perioden, se figur 12 och 13 (samt tabell 4.22 och 4.23 i bilagan).

I figur 12 och 13 visas att det var en betydligt lägre andel som hade en gymnasiebehörighet vid 17 års ålder bland de som haft särskilt stöd (mörkare blå) än de som inte haft det (ljusare blå), både bland de som varit placerade (hela linjer) och de som inte varit placerade (ej placerade, streckade linjer). Förekomsterna av behörighet var dock lägre bland de som varit placerade i samhällsvård till och med 17 års ålder.

Trenden har sett ganska jämn ut över de redovisade åren med undantag för några mindre årliga upp- eller nedgångar. När andelarna med behörighet till gymnasiet bland de som haft särskilt stöd vid tidsseriens start och slut jämförs, alltså 2016 och 2024, ses att skillnaderna är knappa. Detta trots att antalet år med uppgift om särskilt stöd skiljer sig mycket mellan de två kohorterna 1999 och 2007, eftersom uppgifter om särskilt stöd endast finns från läsåret 14/15. Bland placerade pojkar med särskilt stöd är det en procentenhet färre som hade gymnasiebehörighet vid 17 års ålder år 2024 jämfört med år 2016, och bland placerade flickor fem procentenheter fler.

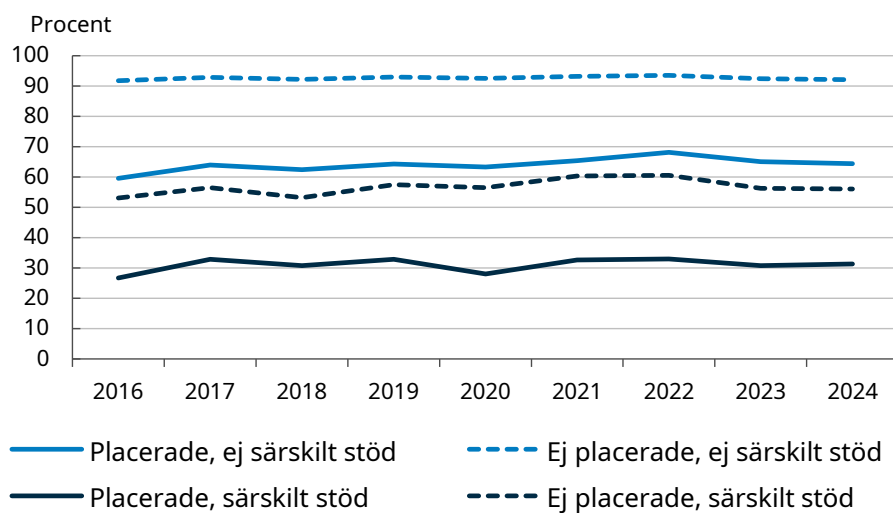
Figur 12. Andel 17-åringar med gymnasiebehörighet per år. Uppdelat efter om de varit placerade eller inte t.o.m. 17 års ålder samt om de haft särskilt stöd.

Födda 1999-2007. Exklusive individer som invandrat efter 13 års ålder. Placeringshistorik enligt SoL och/eller LVU från födsel eller invandringsår. Andelen som hade en gymnasiebehörighet, grupperat efter om de haft särskilt stöd i grundskolan eller ej under läsåren 14/15 till 23/24. Procent.

Figur 13. Andel 17-åriga flickor med gymnasiebehörighet per år. Uppdelat efter om de varit placerade eller inte t.o.m. 17 års ålder samt om de haft särskilt stöd.

Födda 1999-2007. Exklusive individer som invandrat efter 13 års ålder. Grupperat efter de som varit placerade i samhällsvård till och med 17 års ålder, eller inte (ej placerade). Andelen som hade en gymnasiebehörighet, grupperat efter om de haft särskilt stöd i grundskolan eller ej under läsåren 14/15 till 23/24. Procent.

Diskussion, analys

Syftet med kartläggningen har varit att öka kunskaperna om placerade barn och ungas skolgång. Med kartläggningen ville vi besvara om det fanns skillnader i skolresultat per placeringsform, om barnet varit placerat inom den placerande kommunen eller i annan kommun och om barn i samhällsvård fått särskilt stöd i grundskolan, och om det fungerat. Nedan följer resonemang om kartläggningens resultat och vad det innebär för det fortsatta arbetet för att främja placerade barn och ungas skolgång.

Väntade resultat om sambandet mellan placeringsform och att sakna gymnasiebehörighet

Såväl de deskriptiva som de statistiskt modellerade resultaten visade lägre studieresultat bland de som varit placerade på institution (HVB och SiS särskilda ungdomshem). Med hänsyn tagen till kön, invandringsålder och kommun visade regressionsmodellen en högre sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet bland vid 17 års ålder bland de som varit placerade på institution, jämfört med de som varit placerade men inte på institution.

Eftersom uppgifter om gymnasiebehörighet saknas i ungefär en tredjedel av fallen för de barn som varit placerade på SiS så innebär det en osäkerhet i resultaten. En förklaring till att data saknas i högre grad för de som varit placerade på SiS särskilda ungdomshem, jämfört med andra placeringsformer är att SiS skolenheter som tidigare förklarat inte rapporterar till elev- eller betygsregistret. Det betyder också att resultaten inte kan tolkas som ett betyg på SiS skolverksamhet, eftersom de uppgifter om skolresultat som faktiskt finns för barn som varit placerade på SiS särskilda ungdomshem är uppgifter skolgången innan eller efter placering vid SiS.

Orsaker till det identifierade sambandet mellan att ha varit placerad på institution och sannolikheten att sakna gymnasiebehörighet kan inte fastställas med denna kartläggning. Men vi har i tidigare kartläggningar sett att det var som vanligast med psykiatriska diagnoser på institutionerna, framför allt på SiS [15, 16]. De vanligaste diagnoserna var adhd, autism, depression, ångest och missbruk. SiS har också själva rapporterat att ungdomar som placeras hos dem haft hög instabilitet och att en majoritet haft problem med skolgången innan inskrivningen [17]. Det är troligt att behovsbilden för barnen återspeglas i deras skolresultat, varför det inte är förvånande att resultaten ser ut som de gör på gruppnivå för placeringsformerna.

Alla skolpliktiga barn har rätt till en god utbildning där barnets behov tas hänsyn till.⁴² Oavsett behovsbild och förutsättningar har alla barn rätt till adekvat stöd i skolgången och socialtjänstens ansvar att arbeta för barnets skolgång gäller alla barn som placeras utanför det egna hemmet, oavsett placeringsform.

Samband mellan att ha varit placerad i annan kommun och sannolikheten att sakna gymnasiebehörighet

Kartläggningen visade att det fanns ett samband mellan att ha varit placerad i en annan kommun (än i den som är ansvarig för placeringen, ofta folkbokföringskommunen) och sannolikheten att inte ha gymnasiebehörighet vid 17 års ålder. Med hänsyn tagen till kön, invandringsålder och placeringsform visade resultaten högre sannolikhet att sakna behörighet bland de som varit placerade i annan kommun jämfört med dem som varit placerade i den egna kommunen (inom den ansvariga kommunen). Kartläggningen fastställer inte orsakssambandet men resultaten kan resoneras bero på flera saker.

Dels kan det ses som en proxy för att barnet behövt byta kommun i samband med placeringen, eftersom det som allra oftast är den kommun där barnet är folkbokfört som är den ansvariga kommunen. Att ha varit placerad i annan kommun kan då tänkas varit ett större uppbrott och att ett eller flera skolbyten kan ha påverkat skolgången negativt. Dels kan samarbetet mellan socialtjänst och skola tänkas bli mer komplicerat när barnet placeras i en annan kommun.

Samverkan mellan socialtjänst och skola påverkas när ett skolpliktigt barn eller en ung person placeras i en annan kommun eftersom det innebär ytterligare en part i samverkan: den ansvariga socialtjänsten, skola från den tidigare och nya kommunen. För barn som placeras i samma kommun som den placerande kommunen (alltså *egen kommun*, vanligtvis den kommun där barnet är folkbokfört vid tillfället) är skolansvarig kommun densamma. Det innebär färre parter i samverkan, och barnet kan gå kvar i samma skola i större utsträckning än när placeringen sker i annan kommun. När barnet kan gå kvar i samma skola är det också enklare att kontinuitet i skolgången vidhålls.

Det kan också finnas ytterligare försvårande omständigheter kring samverkan vid tillfälliga placeringar (såsom i jourhem och vid placering i HVB, inklusive SiS) i en annan kommun. Detta eftersom folkbokföringsadressen vanligtvis inte ändras, och därmed ändras inte heller

⁴² 1 kap. 4 § skollagen.

hemkommunen som är den kommun som är ansvarig för att ombesörja skolgången, även om barnet vistas i en annan kommun. Samarbetet mellan socialtjänst och skola kräver i detta fall fler parter under hela placeringstiden. Det kan innebära ett större behov av samordning och försvårad samverkan mellan socialtjänst och skola. Det ligger även i den tillfälliga placeringens natur att varaktigheten på orten är tillfällig, varför det kan bli utmanande för barnet att etablera sig i skolan.

De deskriptiva resultaten visade att för barn som varit placerade i endast jourhem (och ingen annan placeringsform) sågs att skillnaden i andelen med behörighet till gymnasiet mellan de som varit placerad i egen eller annan kommun var väldigt knapp (en procentenhet). Eftersom jourhem är en mer tillfällig placeringsform och att resultaten i figur 5 avser de som *endast* varit placerade i jourhem och ingen annan placeringsform så är det troligt att resultaten också avser barn med kortare total placeringstid. Att det inte fanns någon skillnad mellan egen eller annan kommun där kanske snarare indikerar att för kortare uppbrott och kortare total placeringstid så är effekten av vilken kommun barnet placeras i inte lika stor.

Särskilda riskgrupper bland placerade barn

Kartläggningen visade att bland de som invandrat under låg- och mellanstadiet och fram för allt under högstadiet fanns betydligt högre sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet, i jämförelse med de som var födda i Sverige eller invandrat innan sju års ålder. Detta kan till viss del kan förklaras av kortare tid i det svenska skolsystemet. Utöver det identifierades även förhöjd sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder och att bland de som varit placerade i en annan kommun – i jämförelse med placerade i den egna kommunen, bland de som varit placerade på institution – i jämförelse med de som varit placerade inom övriga placeringsformer, och för pojkar – i jämförelse med flickor.

Socialtjänsten behöver särskilt uppmärksamma skolgången bland de barn inom samhällsvården som enligt kartläggningens resultat tycks löpa särskild risk att sakna behörighet till gymnasiet; personer som invandrat efter skolstart, som varit placerade i en annan kommun än den placerande kommun (oftast där barnet var bosatt när placeringen beslutades) och som varit placerade på institution.

Med kunskap om detta blir det av särskild vikt att den socialtjänst som placerar ett barn eller en ung person i en annan kommun gör en vårdplanering som inkluderar skolgången, och att denna planering följs och anpassas vid behov. Det är viktigt att sådan planering och uppföljning genomförs också vid placering på SiS särskilda ungdomshem, även om

grundskola utgör en del av dess verksamhet. Att socialtjänsten ska arbeta för barnet eller den unges utbildning gäller alla placeringsformer.

Ett särskilt stöd med särskild utvecklingspotential

Trots att barn som varit placerade i samhällsvård haft särskilt stöd under grundskolan i större utsträckning än jämnåriga som inte varit placerade, var det en betydligt lägre andel bland placerade som hade behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder, och lägst var andelen bland dem som haft särskilt stöd. Bland de i årskurs 9 som varit placerade någon gång och fått särskilt stöd efter att de fått underkänt betyg (F) i årskurs 6, hade som flest hälften minst godkänt betyg (minst E) i samma ämne i årskurs 9. Det var fler av eleverna som inte hade haft särskilt stöd som hade lyckats höja ämnesbetygen till årskurs 9, än bland de som hade haft särskilt stöd. Kartläggningens resultat pekar på att vilka som fått särskilt stöd fram för allt kan ses som en indikation för vilka elever i grundskolan som haft stora utmaningar med skolgången och uppmärksammats för det.

Både Skolinspektionen och Skolverket har tidigare rapporterat att arbetet med stödinsatser till eleverna i grundskolan brister [9, 10, 18]. Med denna kartläggning har vi visat att stödet brister också för barn i samhällsvård.

Bland de som varit placerade någon gång under grundskolan och fått särskilt stöd verkade inte stödet pågå under fler läsår jämfört med de som inte varit placerade under samma period, trots att det är betydligt vanligare att sakna gymnasiebehörighet i gruppen. Resultaten visade också att placerade i något lägre utsträckning hade särskilt stöd under sammanhängande period, alltså under läsåren efter varandra. Det är rektorn som beslutar om åtgärdsprogram och särskilt stöd. Skolverkets statistik över åtgärdsprogram visar kraftig nedgång från årskurs 6 till årskurs 7, som därefter återhämtas något till årskurs 8 och mer till årskurs 9 [18]. Detta kan kopplas till att elever ofta byter skola (och rektor) mellan årskurs 6 och 7 och givet det tolkas som att skolbyte ger upphov till avbrott i åtgärdsprogrammen. Utifrån att instabilitetsrapporten visat att barn som varit placerade i samhällsvård flyttar oftare än andra jämnåriga som inte varit placerade [1], kan detta antas medföra även fler skolbyten, och därmed ny rektor som ska besluta om särskilt stöd. Vilket i sin tur kan vara en delorsak till lägre kontinuitet med särskilt stöd för barn som varit placerade i samhällsvård under grundskolan.

Om det är positivt eller negativt att alla läsår med särskilt stöd är efterföljande vet vi dock inte utifrån denna kartläggning. Men stabilitet och kontinuitet är något som ofta brister på flera områden under uppväxten för barn och unga i samhällsvård och vi kan tänka oss att kontinuitet i särskilt stöd genom skolgången är något positivt för dessa barn.

Det kan finnas andra positiva effekter på skolgången av särskilt stöd än för betygen. Det kan exempelvis vara så att särskilt stöd leder till ökad närvaro i skolan eller värdefulla relationer, eller annat vi inte mätt i denna kartläggning. Men syftet med åtgärdsprogrammet och det särskilda stödet är att eleven ska klara kursmålen.

Kartläggningens resultat om särskilt stöd visar att trots att barn som varit eller är placerade i samhällsvård haft särskilt stöd under grundskolan i högre utsträckning än andra jämnåriga, verkar det inte vara tillräckligt för att de ska kunna lämna grundskolan med behörighet till gymnasiet i högre grad.

En välkänd problematik som kräver fler åtgärder

Problematiken med skolgången för barn och unga i samhällsvård välkänd inom socialtjänsten. Det framkommer bland annat i den kartläggning om förstärkt familjehemsvård som Socialstyrelsen publicerade i början av 2026. Där uppgav 45 procent av kommunerna att skolstödande insatser var en av de tre högst prioriterade utvecklingsområdena inom familjehemsvården [14].

Eftersom denna kartläggning visar att skolans åtgärd särskilt stöd inte är tillräckligt för de flesta barnen som varit placerade i samhällsvård behöver socialtjänsten fortsatt ge och förbättra stödinsatser och samverka med skolan före, under och efter placering, så att fler barn som varit placerade i samhällsvård kan lämna grundskolan med behörighet till gymnasiet.

Behovet av att socialtjänsterna utvecklar sitt arbete med vård- och genomförandeplaner har lyfts i rapporter från bland andra Barnombudsmannen och Myndigheten för vård- och omsorgsanalys [19-21]. Att socialsekreteraren är aktiv i att engagera såväl barn och vårdnadshavare som samarbetspartners såsom skola och beslutad vårdgivare (familjehem, HVB, stödboende) i planering och genomförande av barnets vård kan ge ökade möjligheter till en kontinuerlig skolgång med adekvat stöd för barnen och jämlikhet i vården. Kommunerna kan själva genom systematisk uppföljning granska hur skolgången följs upp genom vård- och genomförandeplaner och använda resultaten som lokal grund för en kunskapsbaserad socialtjänst.

Socialstyrelsen ser behov av att följa upp våra egna stödprodukter kopplade till socialtjänstens arbete med skolgången hos barn och unga i samhällsvård. Vi ser också ett behov av att fortsätta kartläggningsarbetet med vilka skolstödande insatser som ges i kommunerna och identifiera vilka insatser som fungerar och kan leda till att fler lämnar grundskolan med behörighet till gymnasiet.

Slutsatser

Kartläggningens resultat visade att det i skollagen reglerade särskilda stödet (genom åtgärdsprogram) getts i högre utsträckning till barn som varit placerade i samhällsvård än andra jämnåriga. Ofta var dock inte målet med det särskilda stödet, att eleverna ska nå kursmålen, uppfyllt. Majoriteten av de som fått särskilt stöd i grundskolan hade inte behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder.

Resultaten visade också på samband mellan placeringsform samt att ha placerats i annan kommun och sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder. Med hänsyn tagen till kön och invandringsålder tyder resultaten på högre sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet bland de som varit placerade på institution i jämförelse med att ha varit placerad men inte på institution, samt högre sannolikhet att sakna behörighet bland de som varit placerade i annan kommun, jämfört med de som varit placerade inom den placerade kommunen. Starkast var dock effekten av kortare tid i det svenska skolsystemet. Bland de som invandrat efter sju, respektive tolv års ålder, var sannolikheten att sakna behörighet var högre i jämförelse med de som var födda i eller hade invandrat till Sverige innan sju års ålder.

Kartläggningens resultat betyder att särskilt stöd enligt åtgärdsprogram inte är tillräckligt för att barn som varit placerade i samhällsvård ska lämna grundskolan med behörighet till gymnasiet, och därmed också få godare framtidsutsikter. Socialstyrelsen ser behov av både förbättrade insatser från och samverkan mellan socialtjänst och skola i frågan om skolgången för barn och unga i samhällsvård.

Det är därför av hög betydelse att socialtjänsten arbetar aktivt för barnets möjlighet till en sammanhållen och lyckad skolgång. Socialstyrelsen vill framhålla vikten av att socialtjänsten lever upp till sitt ansvar att arbeta för barnets skolgång före, under och efter placering i samhällsvård. Uppföljning av det egna arbetet i kommunerna är viktig för utvecklingen inom området. Genom att kommunerna systematiskt dokumenterar och granskar hur skolgången följs upp och vilka insatser som fungerar eller inte, skapas lokal grund för en kunskapsbaserad socialtjänst.

Socialstyrelsen ser behov av att följa upp våra egna stödprodukter kopplade till socialtjänstens arbete med skolgången hos barn och unga i samhällsvård. Vi ser också ett behov av att fortsätta kartläggningsarbetet med vilka skolstödande insatser som ges i kommunerna och identifiera vilka insatser som fungerar och kan leda till att fler lämnar grundskolan med behörighet till gymnasiet.

Referenser

1. Socialstyrelsen. Instabilitet bland barn och unga placerade i heldygnsvård enligt SoL och LVU; 2023.
2. Berlin M. Out-of-Home Care and Educational Outcomes : Prevalence, Patterns and Consequences. Stockholm: Department of Sociology, Stockholm University; 2020.
3. Socialstyrelsen. Öppna jämförelser 2025 – Social barn- och ungdomsvård, . (BK46, BN28, BN29, BN47, BN30, BN31) 2025. Hämtad 2025-09-17 från: <https://www.socialstyrelsen.se/publikationer/oppna-jamforelser-2025-social-barn--och-ungdomsvard-2025-9-9734/>
4. Socialstyrelsen. Individ- och familjeomsorg - Lägesrapport 2025; 2025.
5. Torun Österberg BG, Bo Vinnerljung. Children in Out-of-Home Care and Adult Labor Market Attachment: A Swedish National Register Study. Journal of Public Child Welfare. 2016.
6. Forsman H, Brännström L, Vinnerljung B, Sallnäs M, Strandh M. Addressing poor educational outcomes among children with out-of-home care experience studies on impact, pathways, and interventions. Stockholm: Department of Social Work, Stockholm University; 2019.
7. Socialstyrelsen. Social rapport 2010; 2010.
8. Skolinspektionen. En granskning av skolornas arbete med extra anpassningar och särskilt stöd i de obligatoriska skolformerna och i fritidshemmet; 2024.
9. Skolinspektionen. Garantin för tidiga stödinsatser. Slutredovisning av regeringsuppdrag om att följa upp och utvärdera Läsa, skriva, räkna en garanti för tidiga stödinsatser; 2024.
10. Skolverket. Skolgången för elever med slutbetyget F; 2024.
11. Socialstyrelsen. Placerade barn och unga - Handbok för socialtjänsten.; 2023.
12. Socialstyrelsen. LVU - Handbok för socialtjänsten; 2023.
13. Socialstyrelsen. BBIC Barns behov i centrum; 2023.
14. Socialstyrelsen. Förstärkt familjehemsvård - Kartläggning och analys; 2026.
15. Socialstyrelsen. Förskrivning av psykofarmaka till placerade barn och ungdomar. 2014.
16. Socialstyrelsen. Psykisk ohälsa hos barn och unga placerade i samhällsvård - En kartläggning med fokus på barn och unga födda 2002–2016 och placerade under 2022; 2025.
17. Statens institutionsstyrelse. Ungdomar intagna på SiS särskilda ungdomshem under 2023; 2025.
18. Skolverket. Särskilt stöd i grundskolan - Läsåret 2024/25; 2025.
19. Barnombudsmannen. Vem bryr sig - När samhället blir förälder. Barns röster om att växa upp i den sociala barnvården; 2019.
20. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys. Fatta läget. Om systematisk uppföljning av den sociala dygnsvården för barn och unga; 2018.
21. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys. Bära eller brista. Erfarenheter av socialtjänstens stöd vid hedersrelaterat våld och förtryck; 2023.

Avgränsningar

Eftersom kartläggningens resultat framför allt handlar om grundskolan exkluderas individer som invandrat till Sverige första gången efter året de fyllde 16 år. I kartläggningen ingår bara personer med giltigt personnummer eftersom detta krävs för att samköra registeruppgifterna. Studiepopulationen avgränsas också på olika sätt beroende på vilket utfall som studeras. Se tabeller för respektive avsnitt nedan, samt avgränsningar beroende på rapporteringen till register i bilaga 2.

Delprojektet har avgränsats till de skolstödande insatser eller åtgärder som det finns nationella register med individuppgifter över. Det finns inga nationella register över socialtjänstens skolstödande insatser för barn och unga i samhällsvård, exempel inom socialtjänsten är arbete med stöd av SAMS, skolsociala team, SkolFam och skolsamordnare.⁴³ Register över åtgärder från skolhuvudmännen finns dock för åtgärdsprogram, särskilt stöd. Det finns inte nationella register över exempelvis extra anpassningar, som ges inom ramen för den ordinarie undervisningen. Varför vi i denna kartläggning endast tittat på särskilt stöd genom åtgärdsprogram.

Tabeller över studiepopulationerna

Här presenteras studiepopulationerna, nämnare, för respektive avsnitt. Tabeller över statistik i resultatdelen, mestadels den statistik som redovisas i figurerna, ses i bilaga 4. Redovisningsgrupperna beskrivs i bilaga 2.

Gymnasiebehörighet bland 17-åringar

Resultaten över gymnasiebehörigheter baseras på de i studiepopulationen som är 17 år. År 2016 blir den äldsta födelsekohorten i studiepopulationen (födda 1999) 17 år. Den yngsta kohorten är födda 2007 som var 17 år vid årets slut 2024. 17-åringar avser alltså födda 1999–2007. Se markerad grön yta i bilden ovan.

⁴³ Se SAMS: [SAMS – Samverkan för placerade barn och ungas kontinuerliga skolgång - Socialstyrelsen](#). Skolsociala team: [Skolsociala team – exempel - Socialstyrelsen](#) Skolfam: [Skolfam - Skolsatsning inom familjehemsvården - Stiftelsen Allmänna Barnhuset](#), Skolsamordnare för placerade barn och unga: [Slutrapport - Skolsamordnare för placerade barn och unga](#)

Placerade

Tabell 1.1 17-åringar som varit placerade till och med 17 års ålder, efter invandringsålder. Pojkar.

År	Ej invandrade / invandrat innan 7 års ålder	Invandrade under låg- /mellanstadiet	Invandrare under högstadiet	Total
2016	1525	214	928	2667
2017	1547	224	1414	3185
2018	1555	235	1790	3580
2019	1613	246	1131	2990
2020	1710	284	590	2584
2021	1704	376	321	2401
2022	1730	406	196	2332
2023	1815	407	150	2372
2024	1895	389	158	2442

Tabell 1.2 17-åringar som varit placerade, grupperat efter invandringsålder (tid i svenska skolsystemet). Flickor

År	Ej invandrade / invandrat innan 7 års ålder	Invandrade under låg- /mellanstadiet	Invandrare under högstadiet	Total
2016	1575	224	277	2076
2017	1648	230	346	2224
2018	1560	256	292	2108
2019	1657	250	301	2208
2020	1669	318	224	2211
2021	1683	321	156	2160
2022	1755	384	134	2273
2023	1915	381	108	2404
2024	1994	364	81	2439

Tabell 1.3 Placeringsform bland 17-åringar som varit placerade i samhällsvård t.o.m. 17 års ålder. Exklusive invandrade efter 12 års ålder (invandrade under högstadiet).

Notera att en person kan varit placerad i flera placeringsformer och redovisas då i respektive placeringsform. Total n pojkar = 17 875 flickor=18 184.

Placeringsform	Pojkar	Flickor
Familjehem	8 309	9 322
Nätverkshem	2 573	2 653

Placeringsform	Pojkar	Flickor
Jourhem	6 600	8 125
HVB	8 614	7 565
SiS	1 907	1 221
Stödboende	532	835

Tabell 1.4 Kommun som barnet placerades bland 17-åringar som varit placerade i samhällsvård t.o.m. 17 års ålder.

Notera att en person som någon gång placerats i annan än den placerande kommunen räknas till annan kommun. Exklusive invandrade till Sverige efter 12 års ålder.

Kön	Egen kommun	Annan kommun
Pojkar	5 310	12 565
Flickor	5981	12 203

Tabell 1.5 Unik placeringsform bland 17-åringar som varit placerade i samhällsvård t.o.m. 17 års ålder. Per kommun.

De som *endast* varit placerade i respektive placeringsform, det vill säga endast exempelvis familjehem och ingen annan placeringsform t.o.m. 17 års ålder. Exklusive invandrade till Sverige efter 12 års ålder.

Placeringsform	Egen kommun	Annan kommun
Endast Familjehem	2 544	3 160
Endast Nätverkshem	1 344	503
Endast Jourhem	2 241	2 583
Endast HVB	1 974	4 391

Tabell 1.6 Antal med särskilt stöd bland 17-åringar som varit placerade i samhällsvård t.o.m. 17 års ålder.

Födda 1999–2007. Exklusive invandrade till Sverige efter 12 års ålder.

År	Antal pojkar	Pojkar som haft särskilt stöd	Antal flickor	Flickor som haft särskilt stöd
2016	1 739	489	1 799	405
2017	1 771	633	1 878	523
2018	1 790	680	1 816	533
2019	1 859	852	1 907	663
2020	1 994	1009	1 987	767
2021	2 080	1031	2 004	804
2022	2 136	1107	2 139	881
2023	2 222	1174	2 296	915
2024	2 284	1155	2 358	916

Ej placerade

Tabell 1.10 17-åringar som inte varit placerade i samhällsvård t.o.m. 17 års ålder. Grupperat efter invandringsålder. Pojkar.

År	Ej invandrade / invandrat innan 7 års ålder	Invandrade under låg- /mellanstadiet	Invandrare under högstadiet	Total
2016	43 981	2721	2791	49 493
2017	45 695	2763	3365	51 823
2018	46 157	2914	3298	52 369
2019	48 403	3195	3146	54 744
2020	50 024	3582	2959	56 565
2021	51 416	4009	2568	57 993
2022	51 351	4594	2128	58 073
2023	53 752	4712	1768	60 232
2024	54 545	4594	1481	60 620

Tabell 1.11 17-åringar som inte varit placerade i samhällsvård t.o.m. 17 års ålder. Grupperat efter invandringsålder. Flickor.

År	Ej invandrade / invandrat innan 7 års ålder	Invandrade under låg- /mellanstadiet	Invandrare under högstadiet	Total
2016	41 363	2481	2558	46 402
2017	42 613	2589	2872	48 074
2018	43 317	2773	2720	48 810
2019	45 858	2877	2815	51 550
2020	47 570	3108	2691	53 369
2021	48 383	3547	2250	54 180
2022	48 742	4189	1951	54 882
2023	50 705	4336	1635	56 676
2024	51 196	4277	1328	56 801

Tabell 1.12 Antal 17-åringar som inte varit placerade i samhällsvård, som haft särskilt stöd. Grupperat efter kön.

Födda 1999–2007. Exklusive de som invandrat till Sverige efter 12 års ålder.

År	Antal pojkar	Pojkar som haft särskilt stöd	Antal flickor	Flickor som haft särskilt stöd
2016	46 702	4726	43 844	2890
2017	48 458	5968	45 202	3541
2018	49 071	6551	46 090	3869

År	Antal pojkar	Pojkar som haft särskilt stöd	Antal flickor	Flickor som haft särskilt stöd
2019	51 598	8558	48 735	5494
2020	53 606	9846	50 678	6372
2021	55 425	10 698	51 930	6834
2022	55 945	11 631	52 931	7627
2023	58 464	12 153	55 041	8032
2024	59 139	12 535	55 473	8165

Tabell 1.22. Behörighet till gymnasiet bland de som varit placerade i samhällsvård t.o.m. 17 års ålder, per kön.

Födda 1999–2007.

	Pojkar	Flickor	Totalt
Behörig	9 530	9 842	19 372
Ej behörig	10 613	7703	18 316
Uppgift saknas	4 410	2558	6 968

Tabeller över studiepopulationen i avsnittet slutbetyg från gymnasiet

Resultaten från slutbetyg i gymnasiet baseras på de i studiepopulationen som är mellan 19 och 25 år 2024 (födda 1999–2005). Se tabeller nedan.

Tabell 1.13. Antal 19–25-åringar per kön och antal med slutbetyg från gymnasiet och examen, bland placerade under uppväxten.

Andel med gymnasieexamen anges inom parentes, procent. Täljare kolumnen antal med gymnasieexamen, nämnare kolumnen antal individer 19–25 år.

Kön	Antal individer 19–25	Varav antal med slutbetyg från gymnasiet	Varav antal och andel (%) med gymnasieexamen
Män	21 466	9 105	7 751 (36,1)
Kvinnor	16 733	8118	6 811 (40,7)

Tabell 1.14. Antal 19–25-åringar per kön och antal med slutbetyg från gymnasiet och examen, bland ej placerade under uppväxten.

Andel med gymnasieexamen anges inom parentes, procent. Täljare kolumnen antal med gymnasieexamen, nämnare kolumnen antal individer 19–25 år.

Kön	Antal individer 19–25	Varav antal med slutbetyg från gymnasiet	Varav antal och andel (%) med gymnasieexamen
Män	377 492	318 812	301 715 (79,9)
Kvinnor	353 993	309 821	294 478 (83,2)

Tabeller över studiepopulationen för särskilt stöd i grundskolan

Studiepopulationen som ligger till grund för statistiken över särskilt stöd i låg-, mellan- och högstadiet avser individer som den 15 oktober var registrerade på skolor som är med i Skolverkets skolenhetsregister (se bilaga 2), respektive läsår. Kolumnerna ”varav med stöd” avser antalet bland exempelvis lågstadieelever som haft särskilt stöd under läsåret.

Kolumnerna som avser varav antal med stöd utgör nämnare där förekomsten av stödåtgärder redovisas.

Placerade under läsåret

Tabell 1.15. Antal elever per låg- mellan- och högstadiet och varav antal med särskilt stöd. Bland pojkar som varit placerade i samhällsvård under respektive läsår.

Läsår	Lågstadie- elever	Varav m stöd låg	Mellan- stadie- elever	Varav m stöd mellan	Högstadie- elever	Varav m stöd hög
14/15	951	187	1 140	285	1 741	459
15/16	976	171	1 263	292	2 098	534
16/17	1 065	153	1 296	276	2 357	563
17/18	798	131	1 036	212	2 449	488
18/19	974	164	1 114	266	2 252	556
19/20	995	181	1 162	280	1 752	516
20/21	1 046	195	1 229	310	1 739	521
21/22	1 049	147	1 221	298	1 735	475
22/23	1 021	156	1 241	290	1 751	497
23/24	1 056	164	1 260	290	1 754	508

Tabell 1.16. Antal elever per låg- mellan- och högstadiet och varav antal med särskilt stöd. Bland flickor som varit placerade i samhällsvård under respektive läsår.

Läsår	Lågstadie- elever	Varav m stöd låg	Mellan- stadie- elever	Varav m stöd mellan	Högstadie- elever	Varav m stöd hög
14/15	862	82	931	168	1 660	342
15/16	882	78	957	140	1 824	328
16/17	915	90	1 035	135	1 814	344
17/18	710	54	802	118	1 428	259
18/19	828	53	996	121	1 643	338

Läsår	Lågstadie- elever	Varav m stöd låg	Mellan- stadie- elever	Varav m stöd mellan	Högstadie- elever	Varav m stöd hög
19/20	852	60	998	118	1 646	341
20/21	957	63	1 064	132	1 793	359
21/22	943	77	1 106	132	1 876	399
22/23	971	67	1 139	154	1 839	374
23/24	960	64	1 179	165	1 865	438

Ej placerade under läsåret

Tabell 1.17. Antal elever per låg- mellan- och högstadiet och varav antal med särskilt stöd. Bland pojkar som inte varit placerade i samhällsvård under respektive läsår.

Läsår	Lågstadi e-elever	Varav m stöd låg	Mellan- stadie- elever	Varav m stöd mellan	Högstadie- elever	Varav m stöd hög
14/15	166 141	9 761	158 622	15 781	144 035	12 589
15/16	171 638	8554	163 194	13 286	152 903	11 598
16/17	175 337	10 037	168 288	14 732	158 365	13 022
17/18	182 959	8360	174 896	13 528	166 885	11 924
18/19	184 699	8 389	179 812	14 291	170 961	12 538
19/20	185 626	9273	183 111	15 020	175 525	13 573
20/21	184 048	9 620	186 987	15 897	178 873	14 253
21/22	184 621	9470	186 945	15 950	182 411	14 382
22/23	183 901	9 338	186 348	16 156	184 093	14 638
23/24	183 470	9345	183 633	16 534	186 933	15 427

Tabell 1.18. Antal elever per låg- mellan- och högstadiet och varav antal med särskilt stöd. Bland flickor som inte varit placerade i samhällsvård under respektive läsår.

Läsår	Lågstadie -elever	Varav m stöd låg	Mellan- stadie- elever	Varav m stöd mellan	Högstadie -elever	Varav m stöd hög
14/15	157 308	4 831	150 508	8827	136 296	7 401
15/16	162 017	3844	154 986	7040	143 898	6674
16/17	165 534	5 349	159 471	8905	149 701	8 302
17/18	172 823	3676	166 121	6778	157 833	7076
18/19	174 921	3 558	170 087	6968	161 908	7 686
19/20	176 219	3854	173 442	7272	166 024	8440

Läsår	Lågstadie -elever	Varav m stöd låg	Mellan- stadie- elever	Varav m stöd mellan	Högstadie -elever	Varav m stöd hög
20/21	174 571	4 106	177 342	7953	169 493	8 847
21/22	175 180	4070	177 762	8344	172 346	9278
22/23	173 806	4 053	177 137	8530	174 166	9 920
23/24	174 026	4269	174 532	9077	176 904	11 044

Elever i årskurs 9

Elever i årskurs 9 består av de i studiepopulationen som enligt SCB:s elevregister (elever per 15 oktober, se mer i bilaga 2) gick i årskurs 9, någon gång mellan läsåren 14/15 och 23/24.

Tabell 1.19. Elever i årskurs 9 uppdelat efter placering i samhällsvård någon gång under grundskolans läsårsår.

Personer som enligt registret över elever i grundskolan gått i årskurs 9 läsåren 14/15 till 23/24. Uppdelat efter de som varit placerade grundskolan och inte (ej placerade). Andel avser procent.

	Antal placerade	Antal ej placerade	Andel placerade	Andel ej placerade
Pojkar	13 398	613 394	2,1	97,9
Flickor	11 684	579 584	2,0	98,0

Tabell 1.20. Elever i årskurs 9 som haft särskilt stöd någon gång i åk 1-9, uppdelat efter placering i samhällsvård någon gång under grundskolans läsårsår.

Personer som enligt registret över elever i grundskolan gått i årskurs 9 läsåren 14/15 till 23/24. Uppdelat efter de som varit placerade grundskolan och inte (ej placerade).

	Pojkar	Flickor
Placerade	6 242	4 773
Ej placerade	112 510	75 292

Tabell 1.21. Antal elever i årskurs 9 som haft anpassad studiegång, grupperat efter kön och placering i samhällsvård under grundskolans läsårsår.

Personer som enligt registret över elever i grundskolan gått i årskurs 9 läsåren 14/15 till 23/24. Uppdelat efter de som varit placerade grundskolan och inte (ej placerade). Andel avser procent.

	Pojkar	Flickor
Placerade	3 513	2 693
Ej placerade	34 967	27 294

Bilaga 2. Data och bearbetning

Register

Kartläggningens resultat baseras på samkörningar av registerdata från Socialstyrelsen (SoS) och Statistiska centralbyrån (SCB). Register och variabler som använts i kartläggningen är följande:

SCB/Skolverket:

1. Registret över totalbefolkningen (RTB): kön, födelseår, in- och utvandringsdatum, dödsdatum
2. Grundskolan – Elever per 15 oktober*: Inskrivna elever per läsår, årskurs, åtgärdsprogram (särskilt stöd), typ av särskilt stöd.
3. Årskurs 6 – Betyg: Betyg i svenska, engelska och matte
4. Årskurs 9 – Betyg: Betyg i svenska, engelska och matte, gymnasiebehörighet 44
5. Gymnasiet – Slutbetyg: Avgången (examen), antal streck i betyg, behörighet till högskolan

* Uppgifter om åtgärdsprogram (särskilt stöd) i grundskolan är tvärsnittsdata, insamlat den 15 oktober, på höstterminen. I register över elever per 15 oktober ingår inte elever i verksamhetsformen sameskola eller elever på skola inom Statens institutionsstyrelses (SiS) verksamhet. Elever som gick i sameskola eller inom SiS vid inrapportering till elevregistret ingår därför inte i statistiken under det eller de läsåren. SiS skolverksamheter rapporterar inte heller till betygregister.

Socialstyrelsen:

1. Registret över insatser till barn och unga (BU): Placeringens start- och slutdatum, placeringsform, ansvarig kommun, kommunen som barnet placeras i.

Registret baseras på individuppgifter som rapporteras in från kommunerna. Täckningen är god. Efter 2013 finns dock ett visst årligt totalt bortfall till följd av att vissa kommuner inte rapporterat in uppgifter enskilda år (4–13

⁴⁴ Uppgifter om gymnasiebehörighet från elevregister åk 9 är beställda inom ramen för Socialstyrelsen redovisning av Öppna jämförelser – Sociala barn och ungdomsvården, och återanvända inom detta projekt.

kommuner per år, olika kommuner olika år). För år 2017 finns brister på grund av insamlingen av uppgifter samt rapportering.⁴⁵

Redovisningsgrupper

Här redovisas definitioner av redovisningsgrupperna för placerade i samhällsvård och invandringsålder (tid i svenska skolsystemet) mer detaljerat.

Redovisningsgrupper efter heldygnsplacering i samhällsvård:

Placerade:	Barn och/eller unga som varit placerade i heldygnsvård enligt SoL och/eller LVU.
Ej placerade:	Barn och/eller unga som inte placerats i heldygnsvård enligt SoL och/eller LVU.
Familjehem	Barn och/eller unga som varit placerade i familjehem.
Nätverkshem:	Barn och/eller unga som varit placerade i nätverkshem.
Jourhem:	Barn och/eller unga som varit placerade i jourhem.
Familjehem (inklusive nätverks- eller jourhem):	Barn och/eller unga som varit placerade i familjehem, nätverkshem eller jourhem.
HVB	Barn och/eller unga som varit placerade på hem för vård eller boende (HVB).
SiS	Barn och/eller unga som varit placerade på Statens institutionsstyrelsens särskilda ungdomshem.
Institution:	Barn och/eller unga som varit placerade på SiS och/eller HVB.
Stödboende	Barn och/eller unga som varit placerade i stödboenden för barn och unga.

⁴⁵ Se Socialstyrelsens hemsida – Register – Barn och unga - Det statistiska registrets framställning och kvalitet Registret över heldygnsinsatser till barn och unga.

Exponeringstiden för när placering förekommit kan variera eftersom resultaten avser olika tidsperioder.

Under läsåret: Barn som varit placerade någon gång mellan 30 augusti och 1 juni året därpå. För respektive läsår i grundskolan.

T.o.m. 17 års ålder: Barn som varit placerade i samhällsvård någon gång till och med året de fyller 17 år. Från födsel eller invandringsår.

Under uppväxten: Barn och unga som varit placerade i samhällsvård någon gång till och med året de fyller 20 år. Från födsel eller invandringsår.

Redovisningsgrupper efter egen eller annan kommun:

Bland resultaten för behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder redovisas också resultat uppdelat på om barnet varit placerad i egen kommun eller i annan kommun. Grupperingen är gjord enligt följande och avser placeringar till och med året när personen fyllde 17 år.

Placerade i egen kommun: Barnet har vid alla placeringstillfällen placerats inom samma kommun som den kommun som var ansvarig för respektive placering.

Placerade i annan kommun: Barnet har någon gång placerats i en annan kommun än den kommun som var ansvarig för placeringen.

Det innebär att om personen varit placerad vid flera olika tillfällen så måste samtliga placeringar skett inom samma kommun som den placerade kommunen vid respektive placeringstillfälle, för att räknas till gruppen som varit placerade i egen kommun. Om barnet vid minst ett tillfälle placerats i en annan än den ansvariga kommunen, så ingår denne i redovisningsgruppen placerade i annan kommun.

Redovisningsgrupper efter ålder vid första invandring:

Delar av resultaten redovisas även per ålder vid första invandring eftersom tiden i svenska skolsystemet förstås kan ha stor betydelse för skolresultaten. Variabeln är baserad på ålder vid första invandring och kategoriserad efter skolålder.

Ej invandrade/invandrade innan 7 år: Personer i studiepopulationen som är födda i Sverige eller invandrade första gången innan året de fyllde 7 år (året man vanligtvis börjar första klass i grundskolan).

Invandrade under låg- eller mellanstadiet: Personer i studiepopulationen som invandrat till Sverige första gången åren de fyllde 7–12 år.

Skolgång hos barn och unga placerade i samhällsvård

Invandrade under högstadiet: Personer i studiepopulationen som invandrade till Sverige första gången mellan åren de fyllde 13–16.

Personer som invandrat efter året de fyller 16 har exkluderats från kartläggningen eftersom kartläggningen fokuserar vid åtgärdsprogram (särskilt stöd) under grundskolan och skolresultat från grundskolan.

Bilaga 3. Statistisk metod

Alla analyser är gjorda med statistikprogrammet SAS. De flesta resultat i rapporten är deskriptiva och anges som procentfördelningar (där PROC FREQ och/eller PROC SUMMARY använts).

Den multivariata analysen är gjord med hjälp av logistisk regression. Funktionen som använts för regressionsmodellerna är PROC GENMOD, en process för general linear models (linjära regressionsmodeller), med binomial fördelning (DIST = BINOMIAL) och logit-länk (LINK=LOGIT).

Resultaten genererar en skattning av oddskvot (OR) som beskriver förhållandet mellan exponerad och ej exponerad grupp. Resultatet ger en skattad sannolikhet för respektive faktor för den undersökta händelsen, i jämförelse med referensgruppen, med hänsyn till övriga faktorer. Konfidensintervall 95% för skattad OR presenteras inom parentes i tabellerna. Om konfidensintervallet täcker 1,0 finns det ingen statistiskt signifikant skillnad mellan grupperna. Om OR är större än 1,0 är sannolikheten högre i den exponerade gruppen. Om OR är lägre än 1,0 finns en lägre sannolikhet i den exponerade gruppen. Den ej exponerade gruppen beskrivs som referensgrupp.

Referensgrupperna i modellerna är följande:

- Kön: flickor
- Invandringsålder: gruppen födda i Sverige eller invandrade innan sju års ålder
- Kommun: att ha varit placerad i den egna kommunen och
- Placeringsformer: att inte varit placerad i respektive placeringsform.

Notera att modellerna saknar viktiga förklaringsfaktorer för studieresultat, exempelvis föräldrarnas utbildningsnivå. Modellernas prediktionsförmåga bedöms därför svag. Utöver den modell som redovisas i tabell 3 i rapporten ses fler modeller i bilaga 3.1.

Bilaga 3.1 Fler multivariata regressionsmodeller

Nedan presenteras fler multivariata regressionsmodeller än den (modell 4) som redovisas i rapportens resultatdel. Förklarande faktorer i modell 1 är kön och invandringsålder, i modell 2 läggs kommun till i modell 1, i modell 3 läggs placeringsform till i modell 1 och i modell 4 ingår samtliga förklaringsfaktorer (kön, invandringsålder, kommun och placeringsform).

Tabell 3.1. Resultat från flera linjära regressionsmodeller: Sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet bland 17 åringar. Bland de som varit placerade i samhällsvård någon gång t.o.m. året de fyllde 17 år.

Konfidensintervall presenteras inom parentes (95%).

Alla placerade	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
Pojkar	1,07 (1,05–1,09)	1,06 (1,04–1,09)	1,03 (1,01–1,05)	1,03 (1,01–1,05)
Invandrat under högstadiet	1,93 (1,90–1,97)	1,95 (1,91–1,99)	1,86 (1,82–1,89)	1,88 (1,84–1,92)
Invandrat under låg/mellanstadiet	1,24 (1,21–1,28)	1,26 (1,22–1,30)	1,28 (1,24–1,32)	1,29 (1,24–1,33)
Placerad i annan kommun		1,13 (1,11–1,15)		1,09 (1,07–1,11)
Familjehem			0,93 (0,87–0,99)	0,91 (0,86–0,97)
Institution			1,21 (1,13–1,28)	1,18 (1,11–1,25)
Familjehem och institution			1,07 (1,01–1,14)	1,07 (1,01–1,14)

Modell 4 är den modell som redovisas i tabell 3 i rapporten.

Endast familjehemsplacerade

Modell med endast familjehemsplacerade inklusive nätverkshem och jourhem (ej placerade på institution) presenteras i tabell 3.1.2. I modellen ingår 17-åringar i studiepopulationen som varit placerade i familjehem, nätverkshem eller jourhem - men inte på institution, samt där uppgift om behörighet till gymnasiet finns. Även i denna modell var tid i svenska skolsystemet den faktor som verkade ha störst effekt på sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet. Enligt modellen så hade de som invandrat under högstadiet en ökad sannolikhet att sakna behörighet till gymnasiet med 126 procent, det vill säga drygt dubbel så troligt, jämfört med de som var födda i Sverige eller invandrat till Sverige före 7 års ålder. Detta givet övriga faktorer i modellen.

Med hänsyn till kön och familjehemsplaceringsform visade modellen att bland de som varit placerade i annan kommun (än den ansvariga kommunen) var sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet 5 procent högre, jämfört med de som till och med 17 års ålder varit placerade inom den egna kommunen (inom den ansvariga kommunen).

Modellen i tabell 3.1.2 visade att effekten av familjehem, nätverkshem och jourhem inte var signifikanta, givet övriga faktorer i modellen. Det vill säga att det inte fanns någon signifikant effekt på sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet mellan att ha varit placerad i respektive familjehem, nätverkshem och jourhem, i jämförelse med att inte varit placerad i respektive form. Detta eftersom konfidensintervallen (inom parentes) för respektive placeringsform täcker 1.

Tabell 3.2. Resultat från flera linjära regressionsmodeller: Sannolikheten att sakna behörighet till gymnasiet bland 17 åringar. Bland de som varit placerade i familjehemsvård (inklusive nätverkshem och jourhem) någon gång t.o.m. året de fyllde 17 år.

Konfidensintervall presenteras inom parentes (95%).

Familjehemsplacerade	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Pojkar	1,02 (0,99–1,05)	1,0 (0,99–1,05)	1,02 (0,99–1,05)
Invandrat under högstadiet	2,25 (2,18–2,32)	2,26 (2,19–2,34)	2,26 (2,18–2,33)
Invandrat under låg/mellanstadiet	1,34 (1,28–1,40)	1,34 (1,28–1,41)	1,34 (1,28–1,41)
Familjehem	1,03 (0,99–1,07)		1,02 (0,98–1,05)
Nätverkshem	1,03 (0,99–1,07)		1,03 (1,99–1,07)
Jourhem	1,01 (0,97–1,04)		0,99 (0,96–1,03)
Placerad i annan kommun		1,05 (1,02–1,08)	1,05 (1,02–1,09)

Bilaga 4. Tabeller och figurer

Här presenteras tabeller till respektive figur i rapportens resultatdel, samt ytterligare tabeller och figurer som omnämns i resultatdelen. Bilagorna är uppdelade enligt respektive resultatdel; Behörighet till gymnasiet vid 17 års ålder, slutbetyg från gymnasiet och särskilt stöd i grundskolan.

Gymnasiebehörighet vid 17 års ålder

Tabell 4.1. Andelen 17-åriga pojkar med gymnasiebehörighet, per år och ålder vid första invandring samt placerade i samhällsvård, perioden 2016–2024.

Födda 1999-2007 och folkbokförda i Sverige året de fyller 17. Placerade avser de som varit placerade i samhällsvård till och med 17 års ålder. Exklusive individer som invandrat efter 16 års ålder. Andelen som hade en gymnasiebehörighet. Procent.

År	Plac, ej inv/inv innan 7 år	Plac, inv låg-mellan	Plac, inv hög	Ej plac, ej inv/inv innan 7 år	Ej plac, inv låg-mellan	Ej plac, inv hög
2016	48,9	41,1	8,0	87,8	69,4	19,0
2017	56,0	38,8	7,1	88,9	68,5	21,3
2018	50,6	41,7	10,4	88,2	65,3	21,6
2019	49,7	45,1	17,3	88,2	64,3	20,9
2020	48,0	37,3	19,0	87,4	63,7	22,0
2021	52,2	37,5	20,2	88,1	63,1	22,2
2022	52,1	39,9	14,8	88,6	63,5	23,0
2023	48,6	41,8	14,0	87,3	62,8	21,3
2024	49,0	35,7	13,3	87,1	62,9	22,7

Tabell 4.2. Andelen 17-åriga flickor med gymnasiebehörighet, per år och ålder vid första invandring samt placerade i samhällsvård, perioden 2016–2024.

Födda 1999-2007 och folkbokförda i Sverige året de fyller 17. Placerade avser de som varit placerade i samhällsvård till och med 17 års ålder. Exklusive individer som invandrat efter 16 års ålder. Andelen som hade en gymnasiebehörighet. Procent.

År	Plac, ej inv/inv innan 7 år	Plac, inv låg-mellan	Plac, inv hög	Ej plac, ej inv/inv innan 7 år	Ej plac, inv låg-mellan	Ej plac, inv hög
2016	52,6	49,1	11,6	90,2	71,5	22,6
2017	57,0	42,6	12,7	91,2	70,5	23,3
2018	54,4	45,7	17,8	90,2	68,4	24,5
2019	55,0	42,4	15,0	90,3	68,3	24,0
2020	51,6	39,6	21,9	89,5	66,4	23,7

År	Plac, ej inv/inv innan 7 år	Plac, inv låg- mellan	Plac, inv hög	Ej plac, ej inv/inv innan 7 år	Ej plac, inv låg- mellan	Ej plac, inv hög
2021	53,9	43,3	19,9	90,3	69,0	24,7
2022	55,4	45,3	20,9	90,4	69,8	24,5
2023	52,2	47,5	13,9	88,9	67,0	24,2
2024	53,5	40,9	12,3	88,3	69,4	24,6

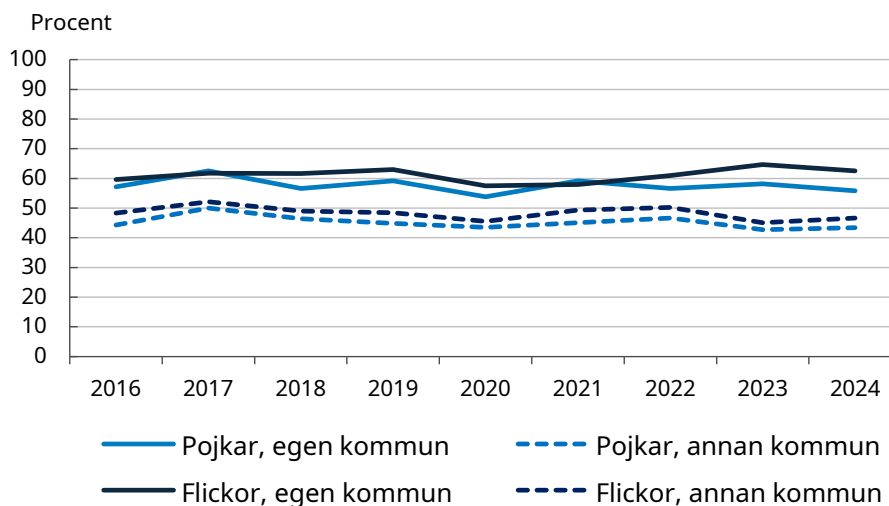
Tabell 4.3. Andelen med och utan behörighet till gymnasiet samt uppgift saknas, bland 17 åringar som varit placerade i samhällsvård.

Placeringsformen avser individer som varit placerade i respektive placeringsform till och med 17 året de fyllde 17 år. En individ kan ha varit placerad i flera placeringar och ingår då i flera grupper. Baserat på uppgifter om 17-åringar respektive år under perioden 2016-2024 (födda 1999-2007). Exklusive invandrade efter 12 års ålder.

Kön	Gymn.- behörig	Familje- hem	Nätverks- hem	Jour- hem	HVB	SiS	Stöd- boende
Pojkar	Behöriga	49,8	54,6	52,2	40,0	22,0	40,8
	Ej behöriga	36,3	36,8	34,9	44,2	49	43,4
	Uppgift saknas	14	8,6	12,9	15,7	29	15,8
Flickor	Behöriga	50,9	57,1	53,0	42,8	19,4	45,5
	Ej behöriga	36,4	34,4	35,9	42,1	47,2	42
	Uppgift saknas	12,8	8,5	11,1	15,2	33,4	12,5

Figur 4.4. Andelen 17-åringar som varit placerade i samhällsvård med gymnasiebehörighet, per kön och egen eller annan kommun.

Bland 17-åringar som varit placerade i samhällsvård någon gång t.o.m. 17 års ålder. Födda 1999–2007. Uppdelat på om barnet placerades inom den ansvariga kommunen - egen kommun, eller i en annan kommun (än den egna/ansvariga kommunen). Om individen någon gång placerats i annan än den egna kommunen ingår individen i redovisningsgruppen annan kommun. Exklusive invandrade efter året de fyllde 12 år.

Tabell 4.5. Andelen 17-åringar som varit placerade i samhällsvård med gymnasiebehörighet, per kön och egen eller annan kommun.

Bland 17-åringar som varit placerade i samhällsvård någon gång t.o.m. 17 års ålder. Födda 1999–2007. Uppdelat på om barnet placerades inom den ansvariga kommunen - egen kommun, eller i en annan kommun (än den egna/ansvariga kommunen). Om individen någon gång placerats i annan än den egna kommunen ingår individen i redovisningsgruppen annan kommun. Exklusive invandrade efter året de fyllde 12 år.

År	Pojkar, egen kommun	Pojkar, annan kommun	Flickor, egen kommun	Flickor, annan kommun
2016	57,1	44,3	59,7	48,3
2017	62,5	50,0	61,8	52,2
2018	56,6	46,4	61,6	49,0
2019	59,2	44,8	62,9	48,4
2020	53,8	43,5	57,5	45,5
2021	59,2	45,0	57,9	49,3
2022	56,6	46,7	60,9	50,2
2023	58,2	42,8	64,6	45,0
2024	55,9	43,4	62,6	46,6

Tabell 4.6. Andelen 17-åringar som varit placerade i samhällsvård någon gång till och med året de fyllde 17 år med behörighet till gymnasiet, per egen eller annan kommun, grupperat efter unika placeringsformer.

Födda 1999-2007 som varit placerade i samhällsvård till och med året individen fyller 17 år och som endast varit placerade i en och samma placeringsform och ingen annan, "unika placeringsformer". Per unik placeringsform och placering i egen eller annan kommun (egen kommun avser placering inom den kommunen som var ansvarig för placeringen). Exklusive invandrade efter 12 års ålder.

	Familjehem	Nätverkshem	Jourhem	HVB
Egen kommun	61,3	61,7	61,6	53,6
Annan kommun	53,4	57,1	61	44,9

Slutbetyg från gymnasiet

Tabell 4.7 Fördelning över ålder vid gymnasieexamen från slutbetyg i gymnasiet. 19-25 åringar. Grupperat efter placerade någon gång till och med 20 års ålder.

Födda 1999-2005 som enligt slutbetyg från gymnasiet har tillräckliga betyg för en gymnasieexamen. Grupperat efter placering i samhällsvård under uppväxten (0-20 år).

	T.o.m. 19 år	20 år	21-25 år
Placerade	63,5	23,1	13,4
Ej placerade	91	7,3	1,72

Tabell 4.8. Fördelning av antal streck i betyg bland avgångna från gymnasiet.

Andelen som har minst ett respektive ett, två eller tre eller fler streck i stället för ett ämnesbetyg vid avgång från gymnasiet. Födda 1999-2005. Grupperat efter placering i samhällsvård någon gång under uppväxten (0-20 år). Procent.

	Minst ett streck	Ett streck	Två streck	Tre eller fler streck
Placerade	9,6	4,6	1,9	3,1
Ej placerade	3,2	1,7	0,6	0,9

Särskilt stöd i grundskolan

Tabell 4.9. Andelen lågstadielever med särskilt stöd under läsåret, per kön och placering i samhällsvård under läsåret.

Andelen lågstadielever (årskurs 1-3) med särskilt stöd enligt åtgärdsprogram, per placering i samhällsvård under respektive läsår, och kön. Perioden läsår 2014/2015-2023/2024. Procent.

Läsår	Pojkar, placerade	Pojkar, ej placerade	Flickor, placerade	Flickor, ej placerade
14/15	19,7	5,9	9,5	3,1
15/16	17,5	5,0	8,8	2,4

Läsår	Pojkar, placerade	Pojkar, ej placerade	Flickor, placerade	Flickor, ej placerade
16/17	14,4	5,7	9,8	3,2
17/18	16,4	4,6	7,6	2,1
18/19	16,8	4,5	6,4	2,0
19/20	18,2	5,0	7,0	2,2
20/21	18,6	5,2	6,6	2,4
21/22	14,0	5,1	8,2	2,3
22/23	15,3	5,1	6,9	2,3
23/24	15,5	5,1	6,7	2,5

Tabell 4.10. Andelen mellanstadie-elever med särskilt stöd under läsåret, per kön och placering i samhällsvård under läsåret.

Andelen mellanstadieelever (årskurs 4–6) med särskilt stöd enligt åtgärdsprogram, per placering i samhällsvård under respektive läsår, och kön. Perioden läsår 2014/2015–2023/2024. Procent.

Läsår	Pojkar, placerade	Pojkar, ej placerade	Flickor, placerade	Flickor, ej placerade
14/15	25,0	9,9	18,0	5,9
15/16	23,1	8,1	14,6	4,5
16/17	21,3	8,8	13,0	5,6
17/18	20,5	7,7	14,7	4,1
18/19	23,9	7,9	12,1	4,1
19/20	24,1	8,2	11,8	4,2
20/21	25,2	8,5	12,4	4,5
21/22	24,4	8,5	11,9	4,7
22/23	23,4	8,7	13,5	4,8
23/24	23,0	9,0	14,0	5,2

Tabell 4.11. Andelen högstadie-elever med särskilt stöd under läsåret, per kön och placering i samhällsvård under läsåret.

Andelen högstadieelever (årskurs 7–9) med särskilt stöd enligt åtgärdsprogram, per placering i samhällsvård under respektive läsår och kön. Perioden läsår 2014/2015–2023/2024. Procent.

Läsår	Pojkar, placerade	Pojkar, ej placerade	Flickor, placerade	Flickor, ej placerade
14/15	26,4	8,7	20,6	5,4
15/16	25,5	7,6	18,0	4,6
16/17	23,9	8,2	19,0	5,5
17/18	19,9	7,1	18,1	4,5

Läsår	Pojkar, placerade	Pojkar, ej placerade	Flickor, placerade	Flickor, ej placerade
18/19	24,7	7,3	20,6	4,7
19/20	29,5	7,7	20,7	5,1
20/21	30,0	8,0	20,0	5,2
21/22	27,4	7,9	21,3	5,4
22/23	28,4	8,0	20,3	5,7
23/24	29,0	8,3	23,5	6,2

Tabell 4.13. Elever i årskurs 9 som haft särskilt stöd och haft det under en sammanhållen period. Per antal läsår med särskilt stöd och gruppering efter placering under grundskolan.

Andel bland elever som någon gång mellan årskurs 1–9 haft särskilt stöd, per antal läsår med stöd och placering.

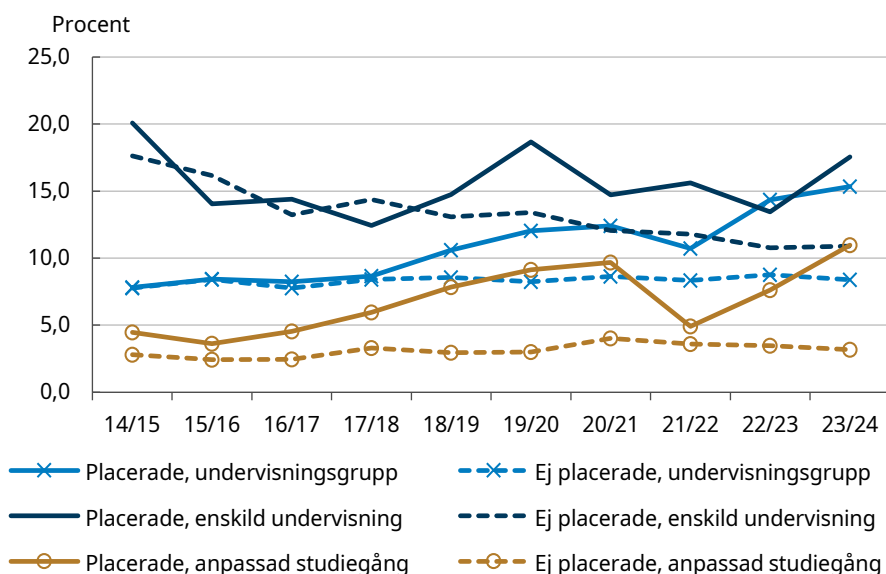
	1	2	3	4	5	6+
Placerade	100	70,0	50,2	44,6	39,1	52,8
Ej placerade	100	76,1	57,8	50,8	47,7	58,1

Tabell 4.14. Förekomst stödåtgärder bland elever med särskilt stöd under högstadiet. Per placerade och form av särskilt stöd.

Andelen av högstadieelever med särskilt stöd som haft de redovisade stödåtgärderna, per läsår. Uppdelat efter de som varit placerade i samhällsvård eller inte per läsår. Perioden läsår 2014/2015–2023/2024. Procent.

Läsår	Placerade, Undervisningsgrupp	Placerade, enskild undervisning	Placerade, anpassad studiegång	Ej plac, Undervisningsgrupp	Ej plac, enskild undervisning	Ej plac, anpassad studiegång
14/15	27,5	19,1	34,5	17,6	12,1	15,5
15/16	30,7	18,2	41,5	20,6	14,3	20,5
16/17	28,1	15,8	39,1	20,8	12,2	19,9
17/18	29,9	13,9	39,6	24,1	11,4	24,4
18/19	27,6	14,4	41,3	24,6	13,1	26,4
19/20	34,8	15,6	46,1	25,3	12,9	29,5
20/21	38,2	16,3	50,7	26,8	13,3	32,3
21/22	37,6	16,1	51,5	28,4	11,9	33,3
22/23	42,5	12,6	55,5	29,7	10,0	34,2
23/24	39,2	13,6	53,1	29,9	10,5	35,1

Figur 4.1 Förekomst av olika former av särskilt stöd bland de som fått åtgärdsprogram under lågstadiet, per läsår. Grupperat efter om individen varit placerad i samhällsvård under läsåret eller ej.

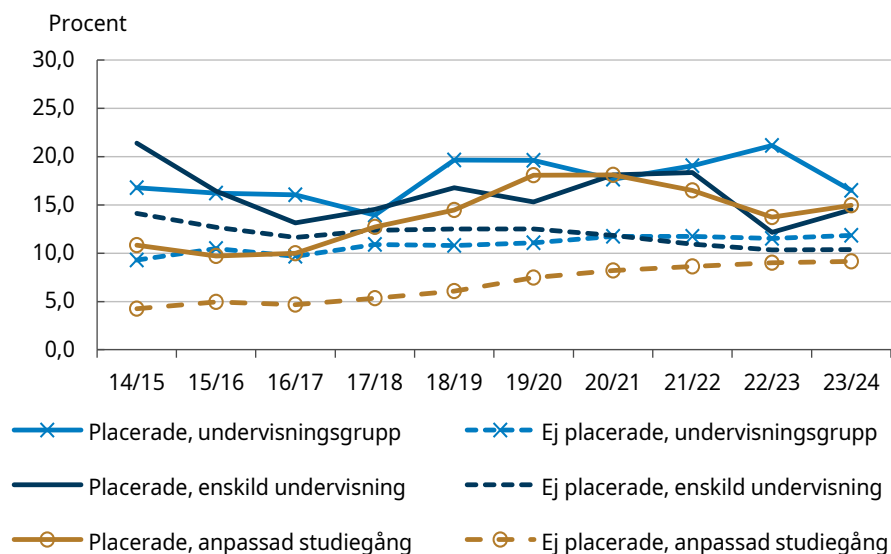

Tabell 4.15. Förekomst av tre olika stödåtgärder bland elever med särskilt stöd under lågstadiet. Per placerade under respektive läsår, per form av särskilt stöd.

Andelen av elever i lågstadiet, med särskilt stöd som haft de redovisade stödåtgärderna, per läsår. Uppdelat efter de som varit placerade i samhällsvård eller inte under respektive läsår. Perioden läsår 2014/2015–2023/2024. Procent.

Läsår	Plac, undervisningsgrupp	Plac, enskild undervisning	Plac, anpassad studiegång	Ej plac, undervisningsgrupp	Ej plac, enskild undervisning	Ej plac, anpassad studiegång
14/15	7,8	20,1	4,5	7,8	17,6	2,8
15/16	8,4	14,1	3,6	8,4	16,2	2,4
16/17	8,2	14,4	4,5	7,8	13,2	2,4
17/18	8,6	12,4	5,9	8,4	14,4	3,3
18/19	10,6	14,7	7,8	8,6	13,1	3,0
19/20	12,0	18,7	9,1	8,2	13,4	3,0
20/21	12,4	14,7	9,7	8,6	12,1	4,0
21/22	10,7	15,6	4,9	8,3	11,8	3,6
22/23	14,3	13,5	7,6	8,8	10,8	3,5
23/24	15,4	17,5	11,0	8,4	10,9	3,2

Figur 4.2 Form av särskilt stöd bland de som fått åtgärdsprogram under mellanstadiet, per läsår. Grupperat efter om individen varit placerad i samhällsvård under läsåret eller inte (ej placerade).

Tabell 4.16. Förekomst av tre olika stödåtgärder bland elever med särskilt stöd under mellanstadiet. Per placerade under respektive läsår, per form av särskilt stöd.

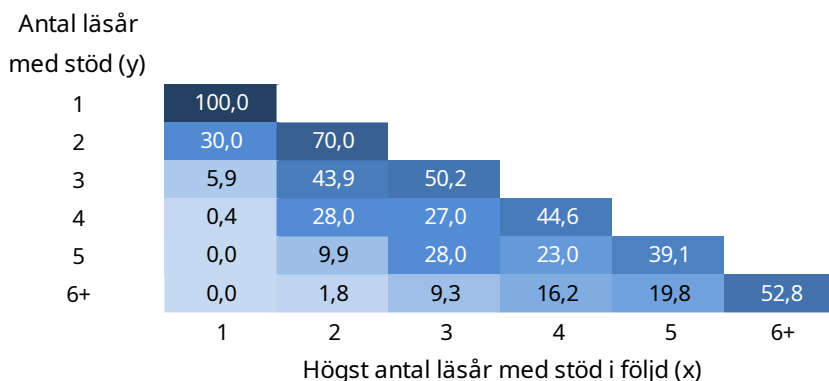
Andelen av elever i mellanstadiet, med särskilt stöd som haft de redovisade stödåtgärderna, per läsår. Uppdelat efter de som varit placerade i samhällsvård eller inte under respektive läsår. Perioden läsår 2014/2015–2023/2024. Procent.

Läsår	Plac, Undervisningsgrupp	Plac, enskild undervisning	Plac, anpassad studiegång	Ej plac, Undervisningsgrupp	Ej plac, enskild undervisning	Ej plac, anpassad studiegång
14/15	16,8	21,4	10,8	9,3	14,1	4,2
15/16	16,2	16,4	9,7	10,5	12,7	4,9
16/17	16,1	13,1	10,0	9,7	11,6	4,7
17/18	13,9	14,5	12,7	10,9	12,4	5,3
18/19	19,6	16,8	14,5	10,8	12,5	6,1
19/20	19,6	15,3	18,1	11,1	12,5	7,5
20/21	17,6	18,1	18,1	11,7	11,8	8,2
21/22	19,1	18,4	16,5	11,7	10,9	8,6
22/23	21,2	12,2	13,7	11,5	10,3	9,0
23/24	16,5	14,5	14,9	11,9	10,4	9,2

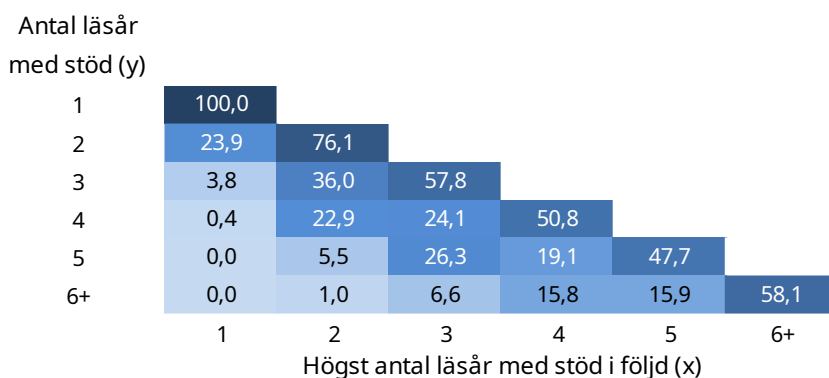
Figur 4.3. Fördelning över antal läsår med särskilt stöd och högst antal läsår med stöd i följd, per placeringserfarenhet under läsåren åk 1-9.

Fördelning över högst antal läsår i rad med särskilt stöd (x), bland elever i åk 9 som haft särskilt stöd under minst ett läsår (y=antal läsår med särskilt stöd). Placerade avser elever som varit placerade under något av läsåren under åk 1-9. Procent.

Placerade

Ej placerade

Om alla elever hade haft samtliga läsår med stödåtgärder i följd hade det stått 100 procent i bägge figurernas diagonaler. Varje vågrät rad summerar till 100 procent och visar alltså fördelningen över flest antal läsår med särskilt stöd i följd, bland de som haft särskilt stöd under y läsår.

Exempel på hur figur 4.3.3 ska avläsas är följande. Bland elever i årskurs 9 som varit placerade i samhällsvård någon gång under grundskolan och haft särskilt stöd genom åtgärdsprogram under totalt två läsår (lodrätt, y=2) har 70 procent haft det under alla, det vill säga två, sammanhängande år (vågrätt, x=2) och 30 procent under som mest ett år i följd (x=1, y=2). Motsvarande andel bland elever i årskurs 9 som inte varit placerade och haft särskilt stöd under två läsår är 76 procent för två (alla) läsår i rad och 24 procent för ett år i rad. Bland de i årskurs 9 med placeringserfarenhet som haft fyra läsår med särskilt stöd (y=4) har 45 procent haft stödet i sammanhängande läsår, 27 i högst tre år sammanhängande, och 28 procent i högst två år. Motsvarande andelar bland ej placerade är 51, 24 och 23 procent.

Tabell 4.17. Andel elever som höjt sitt betyg från underkänd (F) i åk 6 till minst godkänd (E-A) i åk 9, grupperat efter om de haft särskilt stöd eller inte. Bland ej placerade t.o.m. 17 års ålder.

Andelen elever som blivit minst godkända, per ämne och om eleven haft särskilt stöd under högstadiet (minst ett läsår åk 7 – 9). Antal beskriver antalet per ämne och stöd. Andel (procent) av antalet som var godkända i åk 9. Endast individer som *inte* varit placerade i samhällsvård till och året de fyller 17 år.

	Särskilt stöd	Antal	Varav andel med minst E i åk 9
Svenska	Ja	8451	58,4
	Nej	9685	80,7
Matematik	Ja	16 860	40,1
	Nej	29 379	59,0
Engelska	Ja	13 729	50,0
	Nej	26 110	68,4

Tabell 4.18. Antal med eller utan särskilt stöd under årskurs 1-9, bland 17 åringar som varit placerade i samhällsvård t.o.m. 17 års ålder. Per kön.

	Pojkar	Flickor	Totalt
Särskilt stöd	8 914	6 705	15 619
Ej särskilt stöd	15 639	13 398	29 037

Tabell 4.19. Andel med och utan särskilt stöd bland 17-åringar som varit placerade och ej var behöriga till gymnasiet.

Andel inom parentes. Procent. Täljare antal i tabell 4.19 och nämnare antal ej behöriga i tabell 1.22. Placerade i samhällsvård till och med 17 års ålder.

	Antal och andel (%)
Med särskilt stöd	8953 (48,9)
Ej särskilt stöd	9363 (51,1)

Tabell 4.20. Antal och andel (%) 17 åringar med behörighet till gymnasiet bland de som varit placerade i samhällsvård, grupperat efter särskilt stöd under grundskolan och kön.

Andel inom parentes. Procent. Täljare antal i tabell 4.20 och nämnare i tabell 4.18. Placerade i samhällsvård till och med 17 års ålder.

	Behöriga pojkar	Behöriga flickor	Behöriga totalt
Särskilt stöd	2 818 (31,6)	2 038 (30,4)	4 856 (31,1)
Ej särskilt stöd	6 712 (42,9)	7 804 (58,2)	14 516 (50,0)

Tabell 4.21. Antal och andel (%) ej behöriga till gymnasiet efter grundskolan bland de som varit placerade i samhällsvård, grupperat efter särskilt stöd under grundskolan och kön.

Andel inom parentes. Procent. Täljare antal i tabell 4.21 och nämnare i tabell 4.18. Placerade i samhällsvård till och med 17 års ålder.

	Ej behöriga pojkar	Ej behöriga flickor	Ej behöriga, totalt
Särskilt stöd	5059 (56,8)	3894 (58,1)	8953 (57,3)
Ej särskilt stöd	5554 (35,5)	3809 (28,4)	9363 (32,2)

Tabell 4.22 Andel 17-åriga pojkar med gymnasiebehörighet per år. Uppdelat efter om de varit placerade eller inte t.o.m. 17 års ålder samt om de haft särskilt stöd.

Födda 1999-2007. Exklusive individer som invandrat efter 13 års ålder. Andelen som hade en gymnasiebehörighet, grupperat efter om de haft särskilt stöd i grundskolan eller ej, under läsåren 14/15 till 23/24. Procent.

År	Placerade, ej särskilt stöd	Placerade, särskilt stöd	Ej placerade, ej särskilt stöd	Ej placerade, särskilt stöd
2016	54,0	32,5	90,3	55,2
2017	64,8	34,3	91,8	58,5
2018	60,0	32,2	91,7	55,4
2019	63,5	32,2	92,1	59,6
2020	61,4	31,9	91,8	59,2
2021	64,3	34,5	92,4	60,5
2022	64,5	36,0	93,0	61,6
2023	63,3	33,1	92,1	59,5
2024	62,3	31,5	92,3	58,9

Tabell 4.23 Andel 17-åriga flickor med gymnasiebehörighet per år. Uppdelat efter om de varit placerade eller inte t.o.m. 17 års ålder samt om de haft särskilt stöd.

Födda 1999-2007. Exklusive individer som invandrat efter 13 års ålder. Andelen som hade en gymnasiebehörighet, grupperat efter om de haft särskilt stöd i grundskolan eller ej, under läsåren 14/15 till 23/24. Procent.

	Placerade, ej särskilt stöd	Placerade, särskilt stöd	Ej placerade, ej särskilt stöd	Ej placerade, särskilt stöd
2016	59,5	26,7	91,7	53,1
2017	63,9	32,9	92,9	56,5
2018	62,4	30,8	92,2	53,1
2019	64,3	32,9	93,0	57,4
2020	63,3	28,0	92,6	56,5
2021	65,3	32,6	93,2	60,3

Skolgång hos barn och unga placerade i samhällsvård

	Placerade, ej särskilt stöd	Placerade, särskilt stöd	Ej placerade, ej särskilt stöd	Ej placerade, särskilt stöd
2022	68,1	32,9	93,6	60,5
2023	65,1	30,8	92,5	56,2
2024	64,4	31,3	92,1	56,0

Skolgång hos barn och unga placerade i samhällsvård (artikelnr 2026-3-10121)
kan laddas ner från socialstyrelsen.se/publikationer.